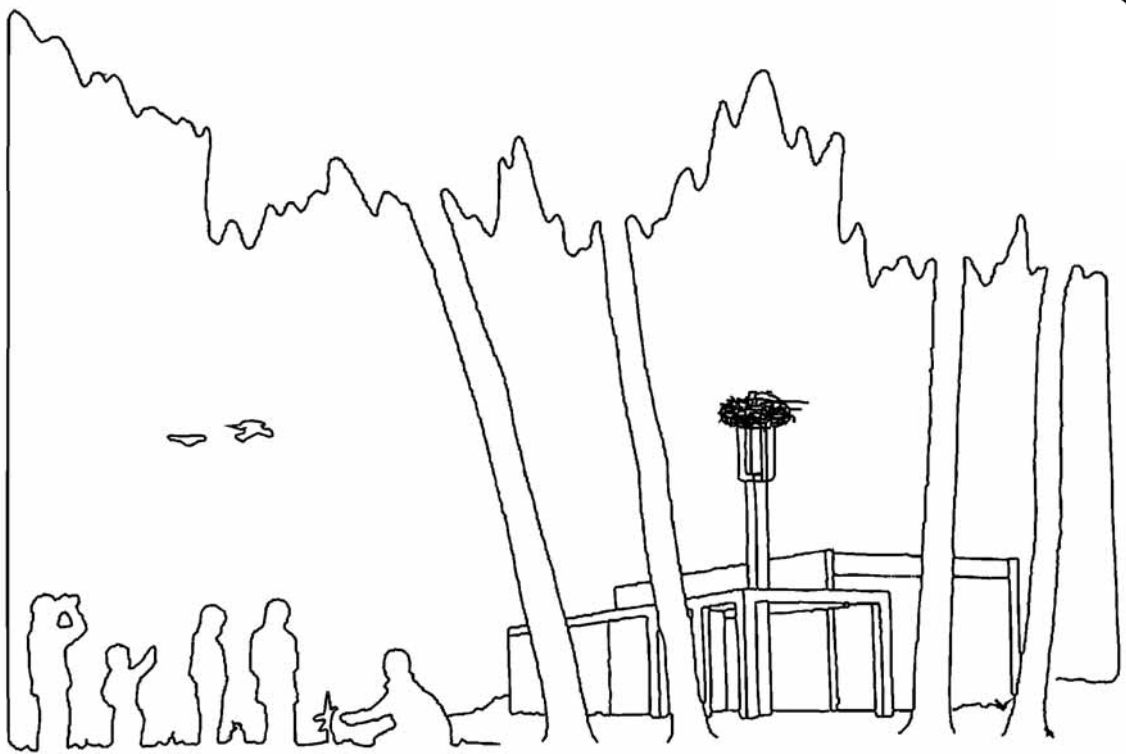

Broedvogelinventarisatie Dommel- en Keersopdal in Riethoven – 2004

Broedvogelkartering van het westelijke deel van het
Dommeldal en het westelijke deel van het Keersopdal
tussen de Volmolen en Dommelen in de gemeente
Bergeijk, ten zuiden van Eindhoven

IVN Veldhoven / Vessem

Broedvogelinventarisatie Dommel- en Keersopdal in Riethoven – 2004

Broedvogelkartering van het westelijke deel van het Dommeldal
en het westelijke deel van het Keersopdal tussen de Volmolen
en Dommelen in de gemeente Bergeijk, ten zuiden van Eindhoven

Peer van den Akker
Peter Buijsman
Bep Janssen
Peter Janssen
Theo Kampshof
Gerard Lijten
Heine van Maar
Wilma Meurs
Fred Smits

IVN Veldhoven / Vesseem

1 april 2005

Inhoud

Inhoud	2
1 Inleiding.....	3
2 Het onderzochte gebied.....	5
3 Opzet van de broedvogelinventarisatie	9
4 Resultaten.....	11
4.1 Overzicht van de vastgestelde territoria.....	11
4.2 Soortbespreking.....	13
4.3 Vogelgroepen.....	19
4.4 Vergelijking met eerder onderzoek.....	20
5 Conclusies en aanbevelingen	22
Literatuurlijst	24
Bijlagen.....	25

1 Inleiding

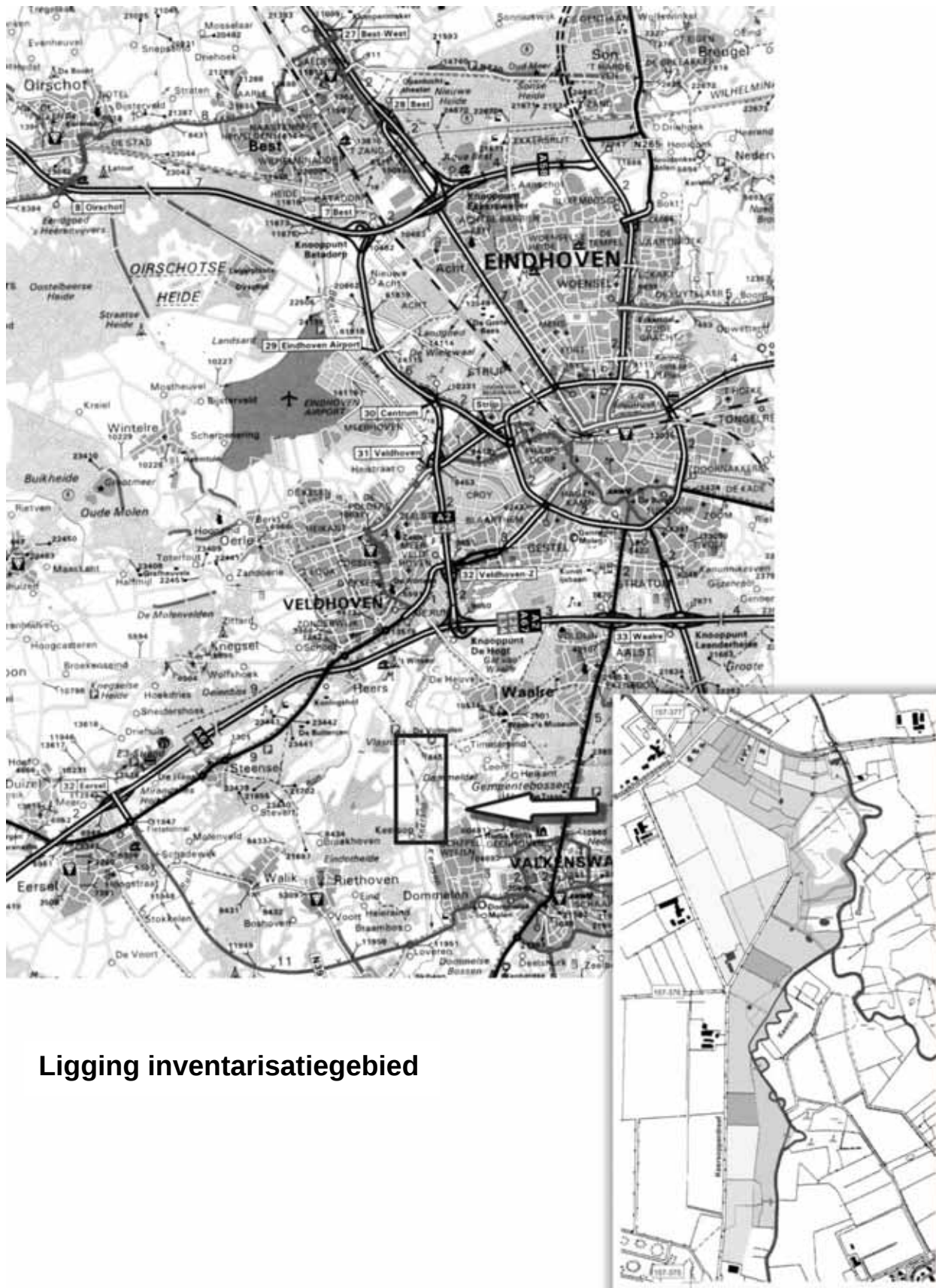
In dit rapport vindt u het resultaat van een broedvogelinventarisatie van het westelijke deel van het Dommeldal en het westelijke deel van het Keersopdal in Riethoven, sinds enige tijd vallend onder de gemeente Bergeijk. Het onderzoek heeft van februari tot juli 2004 plaatsgehad en heeft het gehele gebied bestreken.

De keuze voor dit deel van het beekdal is voortgekomen uit de wens om aansluiting te vinden bij eerdere inventarisaties van het Dommeldal in Veldhoven en Eindhoven. Het in 2004 onderzochte gebied sluit in zuidelijke richting aan bij het Veldhovense Dommeldal. Met deze inventarisatie is het westelijk deel van het Dommeldal vanaf Eindhoven tot aan Dommelen ornithologisch in kaart gebracht.

Het onderzoek kende naast een negental bezoeken in de vroege ochtenduren enkele avondbezoeken ten behoeve van de uilen. Bovendien is op enkele locaties in het gebied gedurende meerdere uren gepost voor het waarnemen van roofvogels. Wij hebben daarmee geprobeerd een zo volledig mogelijk onderzoek uit te voeren.

De inventarisaties vonden over het algemeen plaats op zaterdag.

Dit verslag wordt uitgebracht als rapport van het IVN afdeling Veldhoven/Vessem, waarvan wij als vogelwerkgroep deel uitmaken.

Ligging inventarisatiegebied

2 Het onderzochte gebied

Het gebied aan de westoever van de Keersop en de Dommel bestaat voor een flink deel uit beekdalgronden en maakt deel uit van de landelijke ecologische hoofdstructuur (EHS) en de provinciale groene hoofdstructuur (GHS). De Keersop mondt hier uit in de Dommel (zie kaart 2).

Aan de noordzijde is als grens genomen de weg Veldhoven-Waalre via de Volmolen, aan de zuidzijde de bebouwde kom van Dommelen en in het westen de Keersopperdreef.

Zowel het beekdal van de Keersop als van de Dommel is qua wegenpatroon en verkaveling de laatste 150 jaar nauwelijks veranderd. De oude lijnen zijn nu nog duidelijk in het landschap terug te vinden (zie bijlage A). De grens van het beekdal met vroegere houtwallen en natte hooilanden is nu de grens van bos en landbouwgebied. De hooilanden zijn verdwenen en veranderd in natte ruigten, vochtig loofbos of populierenbos. Het huidige landbouwgebied is ontstaan uit de ontginning van natte heidevelden. Voor de beek de Keersop geldt dat de meandering die lang geleden was verdwenen recent weer is teruggebracht.

Het beekdal van de Keersop, in het zuidelijke deel van het onderzochte gebied, is van hoge kwaliteit. De waterkwaliteit van de beek is goed, getuige de aanwezigheid van vele vissoorten en van bijvoorbeeld de zeldzame waterplant drijvende waterweegbree. Vanwege deze soort is de beek opgenomen onder de bescherming van de Habitatrictlijn. De bossen langs de Keersop staan voor een deel op oude bosgroeiplaatsen, die op de kaart van 1850 al te zien zijn. Deze bossen liggen op een voor deze streek sterk hellend beekdal, waarbij op sommige plaatsen binnen 20 meter een hoogteverschil van 5 meter wordt aangetroffen.

Halverwege de negentiger jaren is een beekherstelproject uitgevoerd waarbij oude meanders van de vroeger rechtgetrokken beek weer zijn opengemaakt. Deze vormen nu weer de hoofdbeek. De rechte delen van de beek dienen nu als overloop bij hoge waterstanden. Ten behoeve van de vismigratie is een vistrap met een vijftal steendammen aangelegd.

In dit beekdal zijn geen wandelpaden aanwezig, zodat het gebied, ook door de ondoordringbaarheid van de vegetatie, nauwelijks wordt betreden.

Plaatselijk komen loofbosgedeeltes voor die tussen 100 en 150 jaar oud zijn. Enkele eiken zijn nog ouder, tussen de 150 en 200 jaar. Het voorkomen van enkele oude wilde kersenbomen in dit bos is bijzonder. Als ondergroei doet de vogelkers het goed evenals plaatselijk de zwarte bes.

In het middengedeelte liggen weilanden omzoomd door houtwallen. Op deze weilanden wordt verschrallingbeheer toegepast door middel van maaien of door gerichte begrazing. Hier treffen we ook een aantal jonge loofbosjes aan. Een deel is zo'n 30 jaar geleden aangeplant, en recent gedund, een ander deel is spontaan ontstaan nadat de grond door Natuurmonumenten is aangekocht. Vlakbij het samenkomen van Keersop en Dommel ligt een kwelrijk moerasgebied met hoge potenties voor schraalland. Ook dit stuk wordt gemaaid.

Het beekdal van de Dommel, dus ten noorden van het samenvloeien van de Dommel en de Keersop, heeft een heel ander karakter. Op één grote meander na is de oorspronkelijke loop van de beek hier niet veranderd. De Dommel oogt hier daarom nog steeds heel natuurlijk. Op de oevers hebben allerlei kleine opstallen gestaan, caravans en dergelijke. Toen de grond enkele jaren geleden in eigendom van Natuurmonumenten kwam zijn deze opgeruimd. (zie kaart 3).

Restanten van tuinplanten en struiken zijn verspreid nog aanwezig. Het gebied is nat met een flinke oppervlakte vervuigd riet. Doordat er ongeveer 60 jaar lang populieren gestaan hebben, die pas enkele jaren geleden zijn gekapt, is dit deel van het beekdal behoorlijk verdroogd en is het riet in slechte staat. Her en der zijn bosjes opgeslagen. Door dit gebied loopt vanuit het westelijke laaggelegen landbouwgebied een (te) diepe ontwateringsloot. Deze voert zeer veel goed kwelwater af zonder dat het natuurgebied er van kan profiteren. Ook ligt in dit deel een wandelpad op een kade (zie bijlage D). De recreanten op camping de Volmolen maken veel gebruik van dit wandelpad, onder andere om de honden uit te laten.

Omdat de camping regelmatig onder water liep is het recent door een dam tegen te hoog water beschermd. Maar eigenlijk ligt het terrein op een verkeerde plek om altijd droge voeten te kunnen houden.

De meander die tussen 1850 en 1900 is rechtgetrokken is niet in eigendom van Natuurmonumenten. Hier staan nog populieren, inmiddels zo'n 60 jaar oud, die in slechte staat verkeren. De oude meander loopt rondom een zandbult, die duidelijk zichtbaar is in het terrein.

Door dit deel van het beekdal is een rondgaande wandelroute van het IVN en van Natuurmonumenten uitgezet (zie kaart 3). Van de Volmolen tot aan de Keersopperdreef loopt een traject van een landelijke lange afstandsroute.

In het gebied liggen één grote en een viertal kleine poelen.

Zoogdieren door ons waargenomen zijn: egel, wezel, vos (keutels), haas, konijn, eekhoorn, ree en een vleermuissoort (zie bijlage E).

De aanwezigheid van de koningsvaren in het oude eikenbos is vermeldenswaard. Waterviolier, bosbies en gewone waterranonkel in het rietgedeelte zijn kwelindicatoren.

Door de plaatselijk weelderige kruidenbegroeiing komen veel insectensoorten voor.

Op de Dommel is het kanoën een veel toegepaste recreatieve bezigheid, die wordt geregeld via vergunningen aan bedrijven en verenigingen. Bij de Volmolen ligt een wedstrijdparcours in de Dommel. De Keersop is geheel afgesloten voor recreatief kanogebruik.

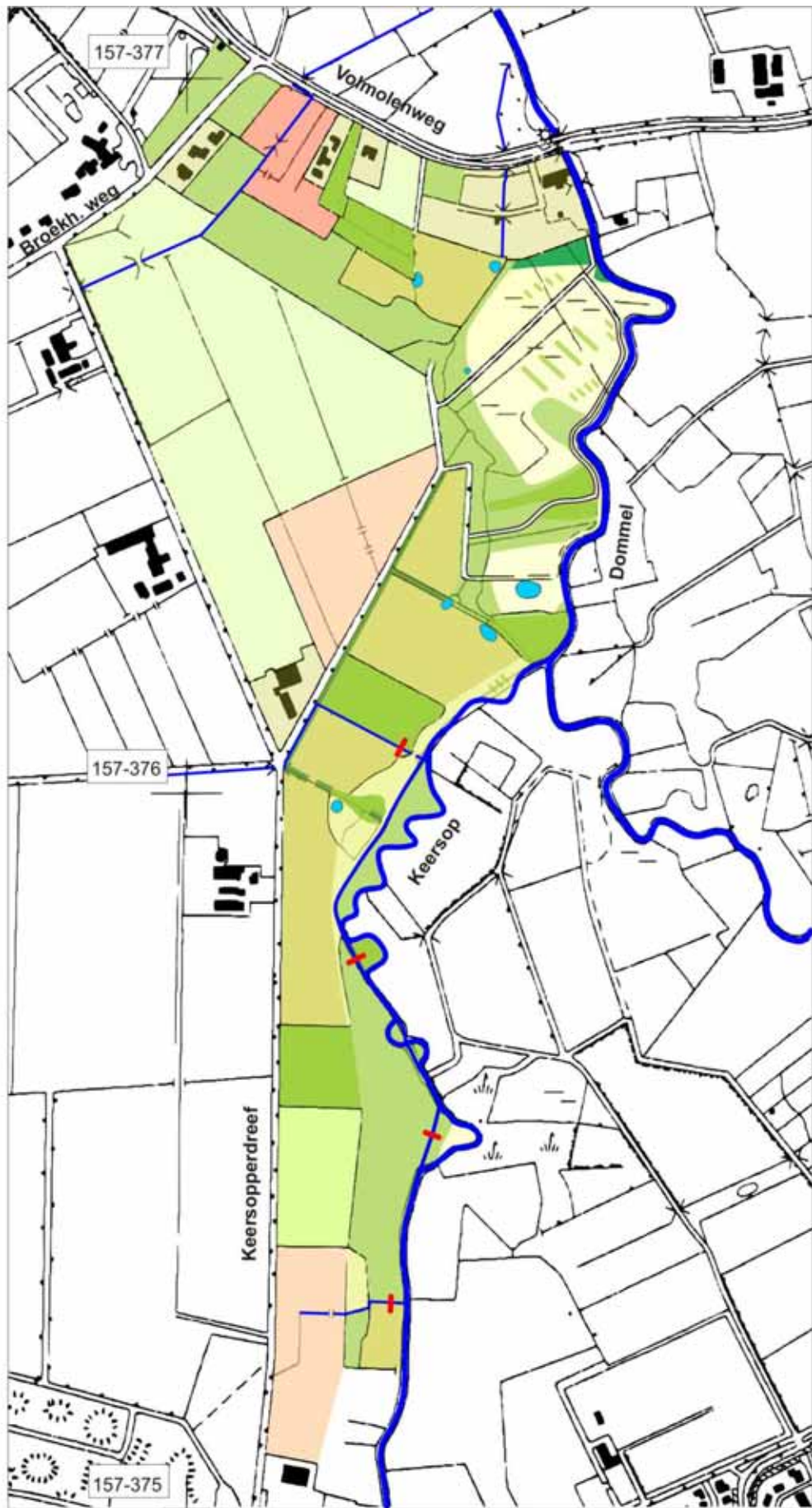
Het onderzochte landbouwgebied ten westen van het beekdal is van oorsprong nat en maakte lange tijd deel uit van de natuurlijke overstromingsvlakte van de Keersop en de Dommel, maar is inmiddels goed ontwaterd. Er lopen verschillende waterlopen doorheen met ijzerrijk kwelwater. De slootkanten zijn ruig en hebben veel kruidenbegroeiing. Het grondgebruik bestaat uit grasland, weiland, de teelt van maïs en andere gewassen. Het gebied is eigendom van de gemeente Bergeijk en wordt verpacht. Het landbouwgebied maakt deel uit van het provinciale leefgebied voor amfibieën en is opgenomen in de GHS.

Het onderzochte gebied heeft een oppervlakte van ongeveer 66 ha, met de volgende onderverdeling:

Gebruik	Oppervlakte (ha)
Rietland	5
Hooiland	11
Weiland	18
Akker	4
Jong bos	3
Oud bos	16
Schraalland	1
Voormalige kwekerij	2
Bebouwing en camping	6
Totaal	66

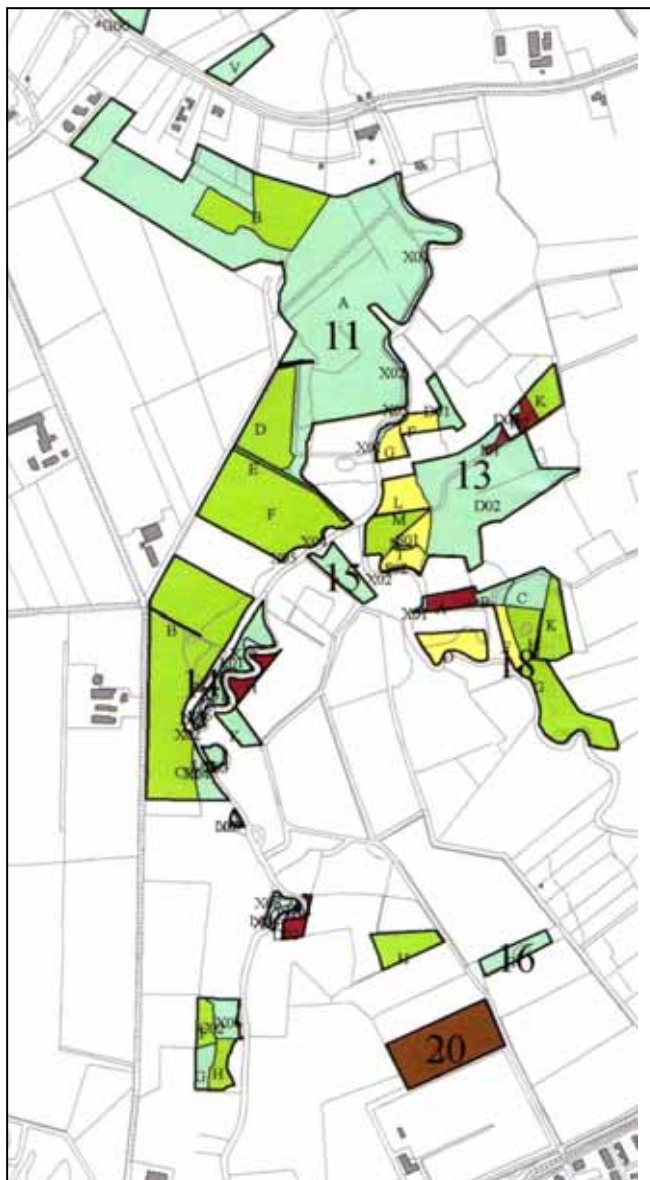
- Waterloop
- Poel
- Stuw
- Gevarieerd loofbos ouder dan 30 jaar
- Verspreide bomen en struiken
- Jong loofbos in struikfase
- Loofbos jonger dan 30 jaar
- Riet en ruigte
- Kwelvegetatie en ruigte
- Extensief beheerd weiland
- Erf
- Braakland
- Akkerland
- Intensief gebruikt weiland
- Houtwal

Keersop en Dommel westkant 2004

Inventarisatiegebied

Kaart 2

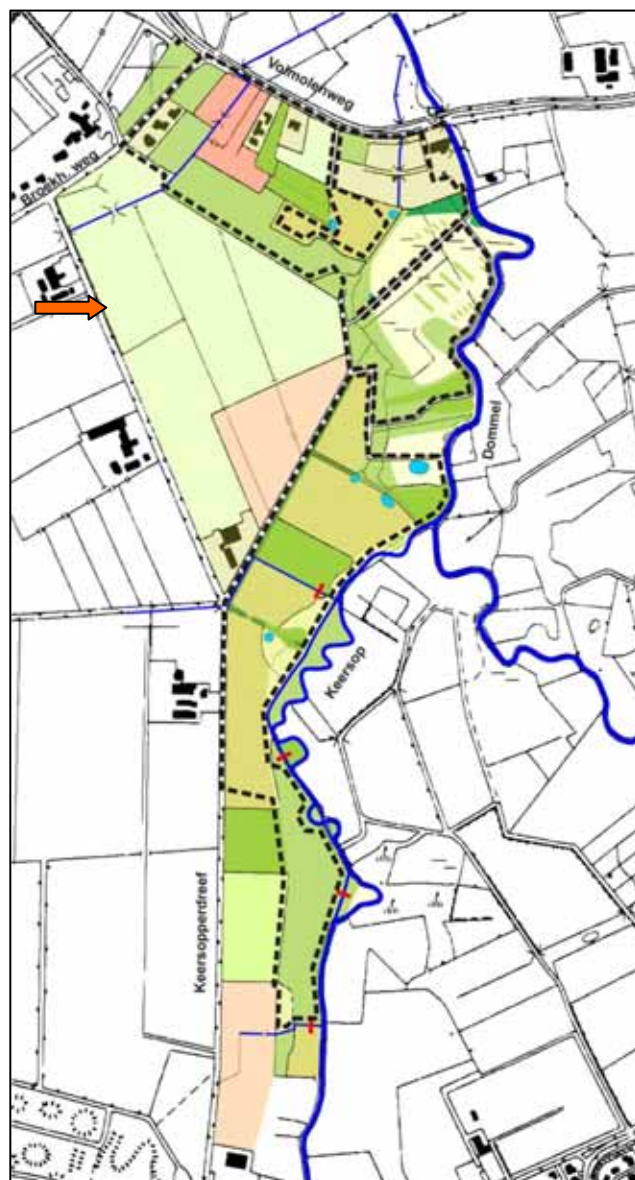

Legenda

Afdeling-Terreintype

- 909 grasland in eigen beheer
- 910 bouwland in eigen beheer
- 911 hooiland in eigen beheer
- 912 ruigland in eigen beheer
- 916 hakhout, houtwal, landsch. bepl.
- 918 bos; inheems bostype
- 924 open water en waterlopen

Eigendommen Natuurmonumenten
Terreintypenkaart 30 01 2002

..... Looproute Noordlus en Zuidlus

➡ Observatiepost roofvogels

Looproute

3 Opzet van de broedvogelinventarisatie

Het broedvogelonderzoek heeft plaatsgevonden in het op kaart 2 begrensde gebied.

De inventarisatie is uitgevoerd volgens de richtlijnen van de Handleiding Broedvogel Monitoring Project ⁽¹⁾, waarbij soorten op territoriumindicaties (bijvoorbeeld zang) worden ingetekend op kaart. Voor iedere vogelsoort bestaat een geldige periode in de onderzoeksbeschrijving waarbinnen een territorium kan worden vastgesteld. Deze datumgrenzen zijn in dit onderzoek aangehouden. Voor de soorten waarvoor één of meer territoria zijn bepaald geldt tevens dat uitgaan kan worden van het daadwerkelijk broeden in het gebied. Indien twijfels bestaan over het broeden is dit in de soort-bespreking vermeld. Basis voor de conclusie over het al dan niet broeden is de toegepaste broedcode volgens SOVON ⁽¹⁾.

In de periode van 6 maart 2004 tot 19 juni 2004 zijn negen terreinbezoeken afgelegd in de vroege ochtenduren. Tijdens zo'n bezoek is het gehele onderzochte gebied vlakdekkend geteld. Deze bezoeken zijn aangevuld met enkele bezoeken voorafgaand aan het telseizoen ten behoeve van uilen, één avondbezoek ten behoeve van uilen aan het einde van het seizoen en een drietal dagbezoeken in juni en juli ten behoeve van roofvogels. In het schema zijn alle vroege ochtendbezoeken weergegeven. De totale onderzoeksperiode loopt van 7 februari t/m 17 juli 2004.

Er is voor gekozen de meest algemene soorten niet vlakdekkend te karteren. Het betreft:

Niet op aantal getelde vogelsoorten	
Wilde eend	Pimpelmees
Houtduif	Tijftjaf
Winterkoning	Spreeuw
Roodborst	Kauw
Merel	Huismus
Koolmees	Vink

Van deze soorten is alleen aangegeven of ze in het gebied voorkomen als broedvogel.

Bij de uitwerking van het onderzoek zijn volgens de Handleiding BMP stippenkaarten ontstaan, zie hiervoor de kaarten per soort in de bijlage C.

In onderstaand schema is te zien op welke data het veldwerk werd uitgevoerd, telkens van ongeveer een uur voor zonsopkomst tot ongeveer twee uur erna. Er werd zoveel mogelijk op een verschillend punt van de vastgestelde looproute gestart.

Inventarisatie zangvogels	
06 maart	07.00 uur – 10.00 uur
27 maart	06.15 uur – 09.15 uur
10 april	06.45 uur – 09.45 uur
24 april	05.30 uur – 08.30 uur
08 mei	05.15 uur – 08.15 uur
22 mei	04.45 uur – 07.45 uur
29 mei	04.30 uur – 07.30 uur
05 juni	04.30 uur – 07.30 uur
19 juni	04.30 uur – 07.30 uur

De bezoeken in het telgebied en de omgeving ten behoeve van uilen vonden plaats 's avonds tussen 18.00 uur en 20.00 uur op 17 en 14 februari en 's avonds laat op 3 april.

Inventarisatie uilen	
07 februari	18.00 uur – 20.00 uur
14 februari	18.00 uur – 20.00 uur
03 april	late avond

Ten behoeve van roofvogels werd vanaf de Keersopperdreef aan de westelijke rand van het telgebied gepost op de volgende dagen van 12.00 uur tot 14.00 uur:

Inventarisatie roofvogels	
26 juni	12.00 uur – 14.00 uur
10 juli	12.00 uur – 14.00 uur
17 juli	12.00 uur – 14.00 uur

Ten behoeve van juveniele uilen is het gebied op 12 juni tussen 22.30 en 23.30 uur bezocht:

Inventarisatie juveniele uilen	
12 juni	22.30 uur – 23.30 uur

Het aantal bezoeken is voldoende voor de omvang van dit gebied. De meeste territoria zullen zijn opgemerkt.

4 Resultaten

4.1 Overzicht van de vastgestelde territoria

In onderstaande tabel zijn de vastgestelde territoria in 2004 weergegeven. Van de 12 niet op aantal gekarteerde soorten wordt aangegeven of de soort een territorium bezet en daarmee dus als broedvogel kan worden aangemerkt.

Zie verder de toelichting onder de tabel.

Broedvogelsoort	Aantal territoria in 2004	Aantal territoria in 1996 (*)	Veeleisendheid
Wilde eend	broedvogel		1
Sperwer	0	waargenomen	2
Havik	0	waargenomen	2
Buizerd	1	0 – 1	2
Wespendief	0		3
Torenvalk	0	0	2
Boomvalk (KW)	0		2
Patrijs (KW)	0 (+2)		2
Fazant	11		1
Waterhoen	1		1
Meerkoet	2		1
Scholekster	0	1	1
Kievit	2	3	1
Holenduif	2	2 – 3	2
Houtduif	broedvogel		1
Zomertortel	0	1 – 2	2
Turkse tortel	2		1
Bosuil	1		2
Stenuil (KW)	0 (omgeving)		2
Koekoek (KW)	2	1	1
IJsvogel	1		3
Grote bonte specht	4 (+1)	2 – 4	1
Kleine bonte specht	2	2	3
Groene specht (KW)	1	1	2
Zwarte specht	1	0 – 2	2
Boerenzwaluw (GE)	1		1
Witte kwikstaart	2		1
Winterkoning	broedvogel		1
Heggenmus	14		1
Roodborst	broedvogel		1
Blauwborst	0 (+1)		2
Nachtegaal (KW)	2	0 – 1	2
Merel	broedvogel		1
Zanglijster	15 (+1)		2
Grote lijster	0	1	1
Zwarte roodstaart	1		1
Roodborsttapuit	4 (+3)	0	2
Bosrietzanger	13	2	1
Kleine karekiet	12 (+1)	1	1
Spotvogel (GE)	3	1	2
Grasmus	9 (+1)	2	2

Broedvogelsoort	Aantal territoria in 2004	Aantal territoria in 1996 (*)	Veeleisendheid
Tuinfluitier	21	21 – 22	1
Zwartkop	31	14 - 17	1
Tijftjaf	broedvogel		1
Fitis	11		1
Goudhaan	1		1
Grauwe vliegenvanger	0	2	2
Staartmees	2	5 – 6	1
Pimpelmees	broedvogel		1
Koolmees	broedvogel		1
Matkop (GE)	3	3 – 4	1
Boomklever	3		2
Boomkruiper	13 (+3)	5 – 6	1
Wielewaal (KW)	2	1 – 4	2
Gaai	3		1
Zwarte kraai	5		1
Kauw	broedvogel		2
Spreeuw	broedvogel		1
Kneu (GE)	0	0 – 1	2
Groenling	1	1	2
Vink	broedvogel		1
Geelgors	1		2
Huismus (GE)	broedvogel		1
Ringmus (GE)	2		1
Totaal aantal soorten broedvogels	51		

* Provincie Noord-Brabant (niet gepubliceerd)

Toelichting op de tabel

De **vetgedrukte** soorten in kolom 1 zijn rode lijst soorten. Hierbij is de nieuw vastgestelde lijst door LNV van november 2004 aangehouden. De **cursief** gedrukte soorten zijn soorten volgens bijlage 1 van de Vogelrichtlijn. Dit zijn soorten waarvoor volgens de Vogelrichtlijn speciale beschermingszones moeten worden ingesteld. Vaak worden in onderzoeken de rode lijst soorten en de soorten van bijlage 1 samen aangehouden als extra te beschermen soorten in een gebied en dus soorten waaraan een gebied onder andere ook haar waarde ontleent. Rode lijst soorten worden onderverdeeld in ernstig bedreigd (EB), bedreigd (BE), kwetsbaar (KW) en gevoelig (GE).

Kolom 2 geeft de aantallen vastgestelde territoria en vermeldt van de 12 niet gebiedsdekkend onderzochte soorten of de soort broedvogel is. Een aantal tussen haakjes is een territorium net buiten het begrensde inventarisatiegebied.

Kolom 3 is een weergave van het onderzoek door de provincie. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden in 1996 en heeft bestaan uit 5 telrondes, die voor een deel ook buiten de vroege ochtenduren hebben plaatsgehad. Beide onderzoeken zijn eigenlijk niet goed vergelijkbaar gezien het verschil in het aantal telrondes en het tijdstip waarop deze plaatsvonden. De gegevens zijn verkregen uit de oorspronkelijke onderzoeksrapporten. Indien er twee getallen worden vermeld betreft het een aantal territoria dat een gedeeltelijke overlap heeft met het gebied buiten de grenzen van het door ons onderzochte gebied.

Kolom 4 geeft aan hoe veeleisend een soort is in de biotoop waarin zij voorkomt. In slecht ontwikkelde terreintypen komen over het algemeen alleen weinig kritische soorten voor. In goed ontwikkelde terreintypen komen ook kritische soorten voor ⁽⁶⁾. De aanwezigheid van vrij kritische en kritische soorten zegt dus iets over de kwaliteit van het terrein.

Veeleisendheid	Omschrijving
1	weinig kritische soort
2	vrij kritische soort
3	kritische soort
4	zeer kritische soort
5	zeer kritische en uitgestorven soort (zie paragraaf 4.3)

4.2 Soortbespreking

In de onderstaande lijst zijn alle soorten opgenomen die in 2004 in het onderzochte gebied een territorium hadden. Per soort worden in de beschrijving de aantallen aangetroffen territoria en bijzonderheden besproken. Verder kan het zijn dat de soort in 2004 ook nog in de directe omgeving van het onderzochte gebied is aangetroffen of dat geen territorium kon worden vastgesteld. De soort is dan tussen haakjes aangegeven. De waarnemingen uit het aangrenzende gebied zijn als incidenteel te beschouwen en geven geen compleet beeld van het voorkomen in de omgeving. Zie ook de tabel uit het vorige hoofdstuk. Vervolgens worden in voorkomende gevallen gegevens uit andere jaren vermeld en wordt een vergelijking gemaakt met deze oudere gegevens.

Het voorkomen wordt vergeleken met literatuurgegevens, waarbij gebruik is gemaakt van “Broedvogels van Midden- en Oost-Brabant” van Poelmans en van Diermen. ⁽⁵⁾.

■ **Wilde Eend** **broedvogel, geen territoria geteld**

In het nattere deel van het onderzochte gebied is voldoende broedgelegenheid voor de wilde eend voorhanden. De soort werd op veel plaatsen gezien.

■ **(Sperwer)** **geen territoria vastgesteld**

We konden slechts eenmaal een sperwer noteren. Dus geen aanwijzingen voor het voorkomen als broedvogel.

■ **(Havik)** **geen territoria vastgesteld**

Een enkele keer werd een vliegende havik waargenomen. Ook hierbij geen aanwijzingen voor het voorkomen als broedvogel.

■ **Buizerd** **1 territorium**

In een oude eik in het noordelijke bosgebied merkten we aan het begin van het seizoen een groot nest op. Het nest bleek al snel bewoond met een paartje dat zich iedere inventarisatieronde liet zien, meestal luidruchtig roepend. Er werden drie jongen grootgebracht, die zich op 19 juni nog op het nest bevonden en op 17 juli in de nabije omgeving van het nest rondhingen en waarvoor prooi werd aangedragen.

■ **(Wespendief)** **geen territoria vastgesteld**

Deze bijzondere soort werd op 17 juli waargenomen boven de weilanden in het westen van het onderzoeksgebied. Enige tijd later op dezelfde dag zagen we een vogel opstijgen vanuit het loofbos langs de Keersop met een raat in de klauwen. De vogel vloog hiermee vrij direct richting Vlasroot en Grootgoor. Deze waarneming is hiermee een aanvulling op de broedvogelinventarisatie Vlasroot in 2003 ⁽³⁾. Later werd begin augustus een vlinderend exemplaar in deze omgeving gezien en op een andere dag ook weer een exemplaar met een wespenraat. Een broedgeval in deze wijde omgeving is hiermee dus vastgesteld volgens de BMP systematiek. Het door ons onderzochte gebied wordt door de soort als voedselgebied gebruikt en maakt deel uit van het territorium. De wespendief is een kritische soort en komt voor op bijlage 1 van de Vogelrichtlijn.

■ **(Torenvalk)** **geen territoria vastgesteld**

We hebben één keer een torenvalk boven de weilanden in het onderzochte gebied waargenomen, te weinig om te kunnen spreken van een broedgeval. Ten westen van de Keersopperdreef, dus buiten het onderzochte gebied konden we op dezelfde dag, 17 juli een paartje torenvalken signaleren.

■ **(Boomvalk)** **geen territoria vastgesteld**

Ook de boomvalk konden we enkele keren waarnemen, namelijk op 26 juni en 17 juli. Het weilandengebied wordt door de soort als jachtgebied gebruikt. Deze soort is in 2004 enkele malen bij de Vlasroot aangetroffen. In dit gebied is sprake van een broedterritorium ⁽³⁾. De boomvalk is een rode lijst soort (kwetsbaar).

■ **(Patrijs)** **geen territoria vastgesteld (+2)**

Ten westen van de Keersopperdreef riepen op 3 april twee mannetjes in de avondschemering. In het door ons onderzochte gebied helaas geen waarnemingen. De patrijs is een rode lijst soort (kwetsbaar)

■ **Fazant** **11 territoria**

De fazant komt overal verspreid in het terrein voor, zowel in drogere als nattere bossen en tevens in het rietveld.

■ **Waterhoen** **2 territoria**

Slechts twee territoria konden worden bepaald. Het aantal waarnemingen was ook gering. Dit aantal lijkt weinig voor een gebied dat veel water bevat.

■ **Meerkoet** **2 territoria**

Ook de meerkoet valt met twee territoria in aantal tegen. Alleen op de Dommel werd de soort aangetroffen. Open water komt verder alleen in enkele poelen voor, maar dit potentiële leefgebied was niet bezet.

■ **(Scholekster)** **geen territoria vastgesteld**

De scholekster werd ten westen van de Keersopperdreef regelmatig waargenomen in de uitgestrekte weiden en akkerlanden.

■ **Kievit** **2 territoria**

De kievit had twee territoria in het akker- en weilandengebied bij de Keersopperdreef. Telkens werden de kieviten op andere plekken waargenomen. Door het intensieve agrarische gebruik is het de vraag of de paartjes daar ook tot voortplanting zijn gekomen.

■ **Holenduif** **2 territoria**

De holenduif komt weinig voor in dit gebied met een overvloed aan oude aftakelende populieren met voldoende nestholtes van het juiste formaat. Slechts op één plek in de omgeving van geschikte populieren hield een paartje zich op. Het andere paartje zagen we in oud eikenbos in het noorden.

■ **Houtduif** **broedvogel, geen territoria geteld**

Deze soort is zeer algemeen in het gebied. Aantallen werden niet geteld.

■ **Turkse tortel** **2 territoria**

De Turkse tortel is een uitgesproken standvogel en vrijwel uitsluitend te vinden in de nabijheid van mensen ⁽⁵⁾. Ook in ons telgebied kwam de soort alleen voor op het terrein van camping de Volmolen.

■ **Bosuil** **1 territorium**

In oud loofbos werd een roepende bosuil gehoord, waarmee een territorium kwam vast te staan. Het betrof een mannetje die reageerde op geluidsapparatuur.

Tijdens het uilenonderzoek aan het begin van het seizoen werd bij de Grote Vlasroot een roepend paartje bosuilen gehoord. Deze melding vult hiermee het onderzoek van 2003 ⁽³⁾ in dit gebied aan. Ook hier was het een reactie op het afspelen van geluid.

■ **(Steenuil)** **geen territoria vastgesteld**

In het gebied of in de omgeving van het onderzochte gebied werden geen steenuilen gehoord. Wel konden we een roepend exemplaar vanaf camping het Witven en een roepend exemplaar vanuit de

weilanden ten zuiden van de Run langs de Volmolenweg noteren. De steenuil is een rode lijst soort (kwetsbaar).

■ **Koekoek** **2 territoria**

Op verschillende plekken hoorden we roepende koekoeken. Zowel in het halfopen populierenbos met rietvegetaties in het noorden als in het gesloten oudere loofbos in het zuiden. De koekoek is een rode lijst soort (kwetsbaar).

■ **IJsvogel** **1 territorium**

In het seizoen hebben we 6 keer een ijsvogel gezien, langs de Dommel en de Keersop en bij een poel in de Dommelbeemden. Uit de waarnemingen is geen concentratie in een bepaald gedeelte op te maken wat een aanwijzing zou kunnen geven voor de nestlocatie. Er zijn steile oevers en omgevallen populieren beschikbaar als nestplaats. De ijsvogel is een kritische soort en komt voor op bijlage 1 van de Vogelrichtlijn.

■ **Grote Bonte Specht** **4 territoria (+1)**

De beweeglijke grote bonte specht komt overal in het terrein voor, zowel in het meer open noordelijke deel als in het gesloten zuidelijke deel. Er zijn 5 territoria uit op te maken, waarbij van één territorium de meeste waarnemingen aan de oostzijde van de Keersop liggen, dus buiten het onderzochte gebied. Door veel ouder bos is er volop broedgelegenheid.

■ **Kleine Bonte Specht** **2 territoria**

De kleine bonte specht is met twee territoria goed vertegenwoordigd. In beide gevallen werden de vogels waargenomen in de omgeving van oude populieren. De waarnemingen stammen bijna alle van 10 april. De soort is onopvallend als het blad weer aan de bomen zit. De kleine bonte specht leeft in de broedtijd voornamelijk in de kroonlaag van oud loofbos. In Nederland vooral in eik, berk en populier⁽⁵⁾. Eik en populier zijn veel in het gebied aanwezig in hogere ouderdom. De kleine bonte specht is een kritische soort.

■ **Groene Specht** **1 territorium**

Deze rode lijst soort heeft één territorium in het open noordelijke gebied. Hier werd de roep vaak gehoord en de vogels regelmatig gezien. De groene specht voelt zich prima thuis in het halfopen beekdallandschap met voldoende droge plekken. Het optimale broedbiotoop ligt in oude open bossen op zandgrond⁽⁵⁾. De groene specht is een rode lijst soort (kwetsbaar).

■ **Zwarte specht** **1 territorium.**

Het zwarte spechtenpaartje heeft geen geheim gemaakt van zijn aanwezigheid. Na enkele keren roepende vogels gezien te hebben zagen we op 10 april de paring. Het nest zat in een oudere aftandse populier op ongeveer 20 meter hoogte. Op 29 mei zat een juveniel voor het vlieggat. In de omgeving is voldoende oud loofhout aanwezig, deels in slechte staat, en dus voldoende nestgelegenheid. De zwarte specht staat op bijlage 1 van de Vogelrichtlijn.

■ **Boerenwaluw** **1 territorium**

Een territorium bij de boerderij langs de Keersopperdreef, als enige in het gebied. Bij de overige boerderijen binnen en net buiten het gebied (ongeveer 6) konden we geen boerenwaluwen ontdekken, wat een slecht teken mag heten. De boerenwaluw staat op de rode lijst (gevoelig).

■ **Witte Kwikstaart** **2 territoria**

Zowel bij camping de Volmolen als bij een boerderij langs de Keersopperdreef bevond zich een paartje witte kwikken. Voorwaarde voor deze kwikstaart is de aanwezigheid van open, zandig of slikkig, schaars begroeid terrein met wat oppervlaktewater of een korte grasvegetatie⁽⁵⁾.

■ **Winterkoning** **broedvogel, geen territoria geteld**

De winterkoning is een algemene soort. De winterkoningen werden niet op aantal geteld.

■ **Heggenmus** **14 territoria**

De heggenmus is een vogel van dichte struikgroei en open loof en naaldbos ⁽⁵⁾. De verspreidingskaart laat een evenwichtige spreiding van paren over het gebied zien. De vochtige bossen met veel ondergroei hebben ongeveer dezelfde dichtheid als de jonge loofhoutaanplant. De soort ontbreekt ook hier in het oudere drogere loofbos met minder ondergroei, iets wat eerder opviel bij de inventarisatie van de Dommelbeemden in Veldhoven ⁽²⁾.

■ **Roodborst** **broedvogel, geen territoria geteld**

De roodborst is een algemene broedvogel in het gebied

■ **(Blauwborst)** **geen territoria vastgesteld (+1)**

De blauwborst heeft een territorium aan de oostzijde van de Dommel in een gebied met enkele weilanden en ruige sloten met veel struikopslag. Hiermee komt deze soort in het beekdal voor. De blauwborst is een soort van bijlage 1 van de Vogelrichtlijn.

■ **Nachtegaal** **2 territoria**

De nachtegaal is vrij zeldzaam geworden in de Kempen. Daarom is het verrassend twee paartjes aan te treffen. Eén paar zong vanuit dichte ondergroei in een brede houtsingel met daarbij in de omgeving jonge dichte aanplant en opslag. Het tweede exemplaar zong vanuit een plek met ondoordringbare jonge bosopslag met struiken tussen ouder loofbos. Vanuit de gemeten afstand blijkt dat de fusieafstand ruimschoots gehaald wordt. Het feit dat in het beekdal nog twee territoria voorkomen, geeft de geschiktheid van het beekdal voor deze soort aan en verhoogt hiermee de waarde ervan. De nachtegaal staat op de rode lijst (kwetsbaar).

■ **Merel** **broedvogel, geen territoria geteld**

Van de merel werden geen territoria geteld. De soort is een algemene broedvogel.

■ **Zanglijster** **15 territoria (+1)**

De zanglijster vertoont een regelmatige verspreiding over het gebied met een dichtheid van 22 territoria per 100 ha. Deze dichtheid hebben we eveneens in andere beekdalen gemeten.

■ **Zwarte roodstaart** **1 territorium**

De enige boerderij in het gebied herbergt een territorium van de zwarte roodstaart.

■ **Roodborsttapuit** **4 territoria (+3)**

De roodborsttapuit doet het goed in het weilandengebied. Het gebied ligt laag en is daardoor vochtig. Er lopen enkele steeds watervoerende kwel sloten doorheen die op de oevers veel vegetatie bevatten. Kortom: ideaal roodborsttapuitenbiotoop. 4 Territoria in het gebied en enkele territoria aan de westzijde van de Keersopperdreef, waar het gebied droger is met minder begroeiing langs de sloten, maar blijkbaar nog goed genoeg.

■ **Bosrietzanger** **13 territoria**

Het aantal bosrietzangers is hoog te noemen. Vooral als blijkt dat de meeste bosrietzangers voorkomen in een klein gedeelte van het gebied. Met name in het noordelijke gebied met een afwisseling van struiken, rietvelden, ruigte en enkele bomen bereiken ze een hoge dichtheid. Hier komen 11 van de 13 paar voor op 9 ha.

■ **Kleine Karekiet** **12 territoria (+1)**

De kleine karekiet stelt zich tevreden met een gering oppervlak aan geschikt biotoop. Uit de literatuur blijkt de strikte voorkeur voor rietbegroeiing ⁽⁵⁾. In de Dommelbeemden is het riet van slechte kwaliteit, maar dat deert de karekieten niet. Waarschijnlijk zou deze dichtheid bij een betere kwaliteit riet beter zijn. Ze vertonen hier dezelfde verspreiding als de bosrietzanger en broeden in het riet tussen de struiken. De 2 paren in het midden van het gebied zochten een smalle rietrand op om in te broeden. Dit riet is veel vitaler dan het riet in het noordelijke deel door de sterk wisselende waterstanden in de beek.

■ **Spotvogel** **3 territoria**

De spotvogel komt op 3 plaatsen voor. Deze 3 plekken hebben gemeen dat er zeer dichte begroeiing aanwezig is van jonge opslag van struiken en bomen gemengd met brandnetels of andere hoogopschietende kruiden. De soort is ook hier veel minder algemeen dan de bosrietzanger. Iets wat we meer zien in de beekdalen bij Eindhoven en Veldhoven ^(2,7). De soort komt ook hier midden in bosjes voor, terwijl de bosrietzanger veel meer de overgangen met open ruig gebied opzoekt ⁽²⁾. De spotvogel staat op de rode lijst (gevoelig).

■ **Grasmus** **9 territoria (+1)**

Het aantal grasmussen valt wat tegen voor een dergelijk gebied. In andere delen van de beekdalen zien we veel hogere aantallen. Een verschil met andere stukken beekdal is dat daar veel meer lijnvormige elementen zoals houtsingels en struikopslag langs sloten voorkomen. Deze elementen ontbreken voor het grootste deel in dit gedeelte. Misschien is het noordelijke deel vanwege het verspreid voorkomen van oude populieren als boomlaag minder geschikt.

■ **Tuinfluitier** **21 territoria**

De tuinfluitier komt zeer algemeen voor. Zowel in het noordelijke deel met riet en ruigtes in de jonge loofhoutaanplant als in het rijke elzenbroekbos met dichte ondergroei. De enkele lege plekken op de kaart zullen ongetwijfeld ook nog tuinfluiters herbergen.

■ **Zwartkop** **31 territoria**

De zwartkop is de meest algemene zanger van de getelde soorten. De soort ontbreekt nergens en heeft in dit gebied een dichtheid van 46 territoria per 100 ha.

■ **Tijftjaf** **broedvogel, geen territoria geteld**

De tijftjaf is een algemene broedvogel, waarvan de territoria niet geteld zijn.

■ **Fitis** **11 territoria**

De fitis profiteert sterk van de jonge bosopslag in het gebied. Dit is het geval op twee plaatsen. Hier vinden we de grootste dichtheden. De overige territoria liggen verspreid door het gebied. De fitis is een pioniersoort van bosvegetaties ⁽⁵⁾.

■ **Goudhaan** **1 territorium**

Eén territorium in de enkele naaldbomen die het gebied rijk is.

■ **Staartmees** **2 territoria**

Staartmezen broeden in allerlei typen bos, als er maar voldoende nestgelegenheid is in de vorm van dicht struikgewas ⁽⁵⁾. Twee territoria lijkt wat aan de lage kant voor dit gebied.

■ **Pimpelmees** **broedvogel, geen territoria geteld**

De pimpelmees is in het gebied een algemene broedvogel.

■ **Koolmees** **broedvogel, geen territoria geteld**

Dit geldt ook voor de koolmees.

■ **Matkop** **3 territoria**

De matkop is een bosbewoner. De aanwezigheid van dood hout wordt zeer op prijs gesteld want veel matkoppen hakken hun eigen nestholte. Twee territoria van de matkop liggen in de omgeving van de beek, het derde territorium ligt in vochtig bos. De matkop staat op de rode lijst (gevoelig)

■ **Boomklever** **3 territoria**

De boomklever liet zich af en toe zien en horen tijdens de inventarisatierondes. De territoria liggen ver van elkaar zodat een grote roepactiviteit niet noodzakelijk is. Ook tijdens de inventarisatie van de Veldhovense Dommelbeemden kwamen we de boomklever tegen. De boomklever is een kenmerkende soort van loofbos in het climaxstadium.

■ **Boomkruiper** **13 territoria (+3)**

Oudere bomen genieten de voorkeur van de boomkruiper, zowel wat betreft nestplaats als voedsel-bron. In ruwe oude stammen komen uiteraard meer insecten voor en zijn er voldoende spleten en holtes om als broedplaats te fungeren. Overal in het gebied komt ouder bos voor, in het noordelijke deel staan nog veel oude populieren.

■ **Wielewaal** **2 territoria**

De wielewaal liet zich veel horen. Vooral het paar in het noordelijke deel met de oude populieren en het oude eiken loofbos sloofde zich voor ons uit. In het zuidelijke deel konden we ook één territorium vaststellen in het oude elzenbroekbos. Deze soort is een indicator van open loofbos met een grote variatie in sluiting van de kroonlaag⁽⁵⁾. De wielewaal staat op de rode lijst (kwetsbaar).

■ **Gaai** **3 territoria**

De gaai werd regelmatig waargenomen. Dit leidde tot vaststellen van 3 territoria.

■ **Zwarte Kraai** **5 territoria**

De territoria van de zwarte kraai komen in het gebied alleen voor in delen met oudere bomen. De kraai is niet opvallend veel aanwezig.

■ **Kauw** **broedvogel, geen territoria geteld**

Er zijn voldoende spechten en dus holtes in het gebied aanwezig. Ook de oude kwijnende populieren geven de kauwtjes veel broedgelegenheid.

■ **Spreeuw** **broedvogel, geen territoria geteld**

Voor de spreeuw geldt hetzelfde, de meeste spreeuwen zijn gebonden aan de populier.

■ **(Kneu)** **geen territoria vastgesteld**

In het gebied of in de omgeving van het onderzochte gebied werd geen enkele kneu gehoord. Deze staat op de rode lijst (gevoelig).

■ **Groenling** **1 territorium**

Eén territorium bij de camping de Volmolen. Hier staan veel coniferen.

■ **Vink** **broedvogel, geen territoria geteld**

In de Dommel- en Keersopbeemden is de vink een algemene broedvogel.

■ **Geelgors** **1 territorium**

Vanuit een houtwal van Amerikaanse eik met veel ondergroei zong de geelgors ons regelmatig toe. Deze houtwal ligt in een iets droger gebied dat verder van de beek ligt. Natuurmonumenten heeft naast de houtwal hooiland liggen dat voor de geelgors zeker aantrekkelijk zal zijn.

■ **Huismus** **broedvogel, geen territoria geteld**

De huismus is waargenomen bij de boerderij en op de camping. De huismus staat op de rode lijst (gevoelig)

■ **Ringmus** **2 territoria**

De ringmus werd opgemerkt in een bosgebied met veel oude populierenstammen die inmiddels veel holtes bevatten. Hier kon een territorium worden vastgesteld. De ringmus staat op de rode lijst (gevoelig).

4.3 Vogelgroepen

Een belangrijke maatstaf voor de mate van ontwikkeling van natuurlijke levensgemeenschappen vormt de aanwezige broedvogelbevolking. Wanneer nu de vogelbevolking wordt opgedeeld in groepen, waarbij soorten die ongeveer dezelfde biotoopeisen gemeen hebben samen een groep vormen, kan een beeld ontstaan van het onderzochte landschap ⁽⁶⁾, zie kaart 4. Het zou mooi zijn indien vervolgens een vergelijking gemaakt zou kunnen worden tussen de aantallen gevonden territoria per soortgroep en een landelijke referentie. Het probleem in het onderzochte gebied is echter dat er diverse biotopen naast elkaar voorkomen, zodat per biotoop een relatief gering oppervlakte overblijft (zie kaart 5). Daarom is het niet juist conclusies te trekken in vergelijking tot de landelijke referentie. In onderstaand overzicht zijn daarom alleen voorkomende soorten per soortgroep genoemd. Alleen van de soortgroepen waarvan een redelijk aantal verschillende soorten voorkomt zijn besproken.

Een tweetal indicatoren zijn bij de soortgroepen van belang. Het betreft het aantal kenmerkende soorten en de veeleisendheid van deze soorten.

Hoe meer kenmerkende soorten aanwezig zijn, hoe beter het betreffende biotoop is ontwikkeld. De onderstreepte soorten komen in het onderzochte gebied in het betreffende biotoop voor.

Het getal tussen haakjes geeft de veeleisendheid van de soort aan op een schaal van 1 tot 5, waarbij 1 een weinig kritische soort is, 2 een vrij kritische soort, 3 een kritische soort, 4 een zeer kritische soort en 5 een zeer kritische soort, die is uitgestorven.

Grasmusgroep

Struwelen, opslag en zeer jong bos, bosranden met struiken

Heggenmus (1), Nachtegaal (2), Roodborsttapuit (2), Bosrietzanger (2), Spotvogel (2), Orpheusspotvogel (2), Braamsluiper (2), Grasmus (2), Tuinfluits (1), Fitis (1), Grauwe Klauwier (3), Kneu (2).

Dommelbeemden: Veel soorten uit deze groep zijn aangetroffen, waaronder enkele vrij kritische. De aangetroffen dichtheden zijn hoog. De biotoop is goed ontwikkeld.

De grasmusgroep als geheel heeft een voorkeur voor de jonge opslag, het rietstruweel, de houtwallen, zowel de oudere als de nieuw aangelegde, en voor het oudere bos met rijke ondergroei.

Winterkoninggroep

Jong bos, struiklaag in bossen

Fazant (1), Zomertortel (2), Winterkoning (1), Roodborst (1), Merel (1), Zanglijster (2), Zwartkop (1), Staartmees (1), Matkop (1), Goudvink (2).

Veel soorten uit deze groep zijn aangetroffen. De biotoop is goed ontwikkeld. Twee van de drie vrij kritische soorten ontbreken.

Als groep is er geen voorkeur voor een deelgebied aan te geven.

Vinkgroep

Opgaand gesloten bos

Houtduif (1), Ransuil (2), Koolmees (1), Gaai (1), Vink (1).

Veel soorten uit deze groep zijn aangetroffen. De biotoop is goed ontwikkeld. Juist de vrij kritische soort ontbreekt.

Omdat de meeste soorten van deze groep niet zijn geteld kan geen indicatie worden gegeven van de verdeling over het gebied.

Grote Bonte Spechtgroep

Oud opgaand bos, dood hout (holenbroeders)

Oehoe (4), Groene Specht (2), Zwarte Specht (2), Grote Bonte Specht (2), Gekraagde Roodstaart (2), Taigaboomkruiper (2), Boomkruiper (2), Spreeuw (1), Ringmus (2).

Veel soorten uit deze groep zijn aangetroffen in goede aantallen. De biotoop is dus goed ontwikkeld. Het aantal vrij kritische soorten is goed te noemen.

De groep kent een concentratie in het gebied met oude eiken, elzen en populieren, telkens met een dichte ondergroei. Het noordelijke halfopen eikenbos kent een lage dichtheid.

Appelvinkgroep

Opgaand bos met loofbomen

Houtsnip (2), Grote lijster (2), Bergfluit (2), Fluit (2), Tijftjaf (1), Wielewaal (2), Appelvink (2).

Er zijn maar twee soorten uit deze groep aangetroffen. De wielewaal valt in de categorie vrij kritische soort.

Boomklevergroep

Zwaar loofhout (holenbroeders)

Holenduif (2), Bosuil (2), Middelste bonte specht (5), Kleine vliegenvanger (3), Boomklever (2), Kauw (2).

Deze groep is qua soorten redelijk vertegenwoordigd. De aantallen per soort zijn niet bijzonder hoog.

4.4 Vergelijking met eerder onderzoek

Het onderzoek dat door de provincie Noord-Brabant in 1996 werd uitgevoerd (niet gepubliceerd) betrof een telling die 4 ronden heeft omvat. Soms werden bij het tellen de vroege ochtenduren gebruikt, soms ook de minder gunstige uren in de loop van de ochtend. De resultaten laten daarom veel geringere aantallen zien dan in 2004.

De meest opvallende verschillen tussen beide onderzoeken zijn: de zomertortel die in 1996 nog voorkomt met 2 territoria, de grauwe vliegenvanger met 2 territoria en de kneu met één territorium. Deze drie soorten zijn nu niet meer aanwezig en zijn alle drie recent op de rode lijst verschenen. Typerender kan de achteruitgang niet worden toegelicht.

De nachtegaal is ook toegevoegd aan de rode lijst, maar deze zanger weet zich te handhaven.

In het beheerplan van Natuurmonumenten voor het Dommel- en Keersopdal uit 1996 ⁽⁴⁾ staat dat in het verleden de volgende soorten in het beekdal voorkwamen: oeverwalruw, watersnip, blauwborst, baardmannetje, veldleeuwerik, rietzanger en kleine karekiet. De blauwborst en de kleine karekiet zijn door ons aangetroffen. Wellicht zijn ze recent teruggekeerd in het beekdal.

Voor meer vergelijkingen met vroegere tijden ontbreken voor dit deel van het beekdal de gegevens.

De vogelbevolking van dit moment ziet er goed uit. Het gebied heeft een zeer hoge waarde. Desondanks komen een aantal kritische soorten (nog) niet voor. Het beekdalsysteem met zijn diverse vegetatietypen zal hiervoor verder moeten ontwikkelen. De factor rust en de factor waterstand zijn bepalend. Zie voor aanbevelingen het volgende hoofdstuk.

Grasmusgroep

Heggenmus
Nachtegaal
Roodborstapuit
Bosrietzanger
Spotvogel
Grasmus
Tuinfluiter
Fitis

Winterkoninggroep

Fazant
Zanglijster
Zwartkop
Staartmees
Matkop

Wel aanwezig,
niet geïnventariseerd:

Winterkoning
Roodborst
Merel

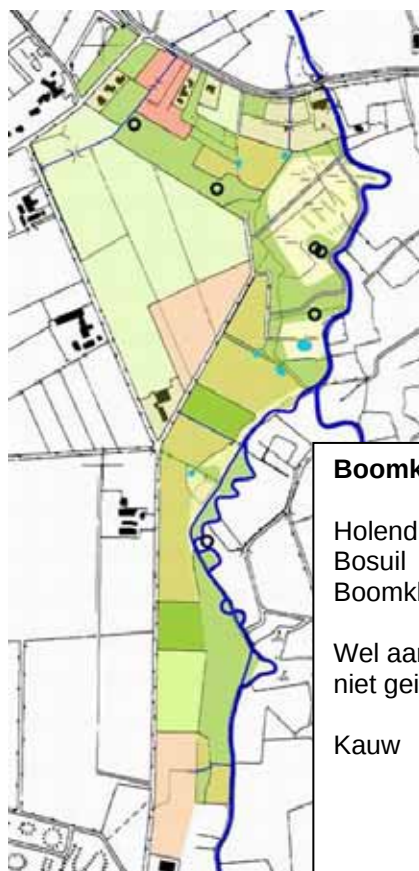

Grote bonte specht groep

Groene specht
Zwarte specht
Grote bonte specht
Boomkruiper
Ringmus

Wel aanwezig,
niet geïnventariseerd:

Spreeuw

Boomklevergroep

Holenduif
Bosuil
Boomklever

Wel aanwezig,
niet geïnventariseerd:

Kauw

Vogelgroepen

5 Conclusies en aanbevelingen

De vogelbevolking van het beekdal van de Dommel en de Keersop is volgens deze inventarisatie van zeer grote waarde. Er komen 10 Rode lijst soorten waarvan 9 als broedvogel (koekoek, groene specht, nachtegaal, wielewaal, boerenzwaluw, spotvogel, matkop, huismus en ringmus). Voor één soort (boomvalk) geldt het beekdal als voedselgebied. Bovendien telt het gebied 3 soorten waarvoor volgens de Europese richtlijnen een speciale beschermingszone moet worden ingesteld ((wespendief (voedselgebied), ijsvogel (broedvogel), zwarte specht (broedvogel)).

De vogelkundige waarde van dit deel van het beekdal sluit geheel aan bij de beekdalen ten noorden van de Volmolen in Veldhoven ⁽²⁾ en ten noordoosten van de Hogt in Eindhoven ⁽⁷⁾.

De natuurontwikkeling is in gang gezet door de hermeandering van de Keersop, het aanleggen van vistrappen in deze beek en de aankopen die Natuurmonumenten in het beekdal heeft gedaan (zie bijlage B). Veel particuliere eigendommen zijn uitgekocht en toegevoegd aan het natuurgebied. Voor de natuurontwikkeling is het niet zo gunstig dat camping de Volmolen in dit beekdal ligt. Het is een onderbreking van de EHS langs de Dommel. Om er voor te zorgen dat deze camping bij hoge waterstanden niet onder water verdwijnt is een dijk aangelegd. Hiermee is een flessenhals in het beeksysteem ontstaan.

Natuurontwikkeling kan verder plaatsvinden waarbij we de volgende aanbevelingen willen doen:

- Verdere vernatting van het noordelijke deel met de rietvelden. Wellicht is het mogelijk het wegstromen van het kwelwater naar de Dommel verder te gaan.
- Regelmatig maaien van het rietveld waardoor verruiging wordt tegengegaan, gunstig voor watersnip, waterral etc. Nu is de kwaliteit van het rietveld matig. Is schraallandontwikkeling hier wellicht mogelijk?
- Het proberen aan te kopen van de ontbrekende gedeeltes in het beekdal, o.a. de oude meander.
- Het geleidelijk verwijderen van exoten in de loofbossen, o.a. Amerikaanse eik en populier.
- Kwelwater dat vanuit het westelijke weilanden het gebied binnenstroomt gebruiken om de waterstand te verhogen. Is het kwelwater van voldoende kwaliteit of kan er een gescheiden systeem komen voor “natuurwater” en landbouwwater? De natte plekken in het noordelijke loofbos zijn heel waardevol voor bijvoorbeeld de houtsnip. Hierbij is het van belang dat de bestaande eikenbossen de waterstandverhoging maar zeer geleidelijk en in beperkte mate kan verdragen. De elzen hebben hiervan geen last.
- Het gesloten houden van het zuidelijke deel voor publiek. Het noordelijke deel is al ontsloten door het wandelpad. Het zuidelijke deel kan zonder recreatie nog hogere natuurwaarden ontwikkelen.
- Denkbaar is het omleggen van het wandelpad door het rietveld zodat dit niet meer doorsneden wordt. Bijvoorbeeld een omlegging rondom de camping via het noordelijke bosgedeelte. Het rietveld heeft te hoge natuurwaarden om als hondenroute voor de campinggasten te fungeren. Aandacht moet er zijn voor de lange afstandsroute die door het gebied loopt.
- Zorgen voor afzetting van sommige bosgedeelten in een hakhoutcyclus zodat permanent jong bos en veel zoom en mantel aanwezig blijft. Vogelsoorten die dit bostype nodig hebben zoals nachtegaal en spotvogel doen het hier goed op.
- Vergroten van het aantal houtsingels en kleine bosjes, brede ruige sloten en struweel, ten behoeve van roodborsttapuit, geelgors en mogelijk in de toekomst zeldzamere struweelvogelsoorten (paapje).

Uiteraard zou de mogelijke aanleg van de N69 in de volle lengte langs en deels door dit gebied funest zijn voor het gehele ecosysteem, de vogelkundige waarde en de recreatieve waarde. In een zone van bijvoorbeeld 500 meter aan weerszijden van een dergelijke weg, die intensief gebruikt zal worden, is het niet meer mogelijk te recreëren.

Een doorsnijding van dit beekdalsysteem door een weg zou enorme schade aan de hoge natuurwaarde opleveren die onherstelbaar zal zijn en niet te compenseren. De beken de Dommel en de Keersop en eventueel de Run raken daardoor hun eenheid kwijt.

Literatuurlijst

1. Dijk, A. van (1996), Broedvogels inventariseren in proefvlakken, Handleiding Broedvogel Monitoring Project, SOVON
2. IVN Veldhoven/Vessem, (2002), Broedvogelinventarisatie Dommelbeemden
3. IVN Veldhoven/Vessem, (2003), Broedvogelinventarisatie Vlasroot
4. Natuurmonumenten, (1996), Beheerplan Dommeldal
5. Provincie Noord-Brabant, (1997), W. Poelmans en J. van Diermen, Broedvogels van Midden- en Oost-Brabant
6. Sierdsema, H., (1995), Broedvogels en beheer, SOVON en SBB
7. Vogelwerkgroep de Kempen, (2003), Broedvogelinventarisatie Klotputten Eindhoven

Bijlagen

- A.** Historische kaarten 1850, 1900 en 2000
- B.** Streefbeeld Dommeldal Natuurmonumenten
- C.** Soortkaarten
 - 1. Buizerd – Fazant – Waterhoen
 - 2. Meerkoet – Kieviet – Holenduif
 - 3. Koekoek – Bosuil – IJsvogel
 - 4. Groene Specht – Zwarte Specht – Grote Bonte Specht
 - 5. Kleine Bonte Specht – Boerenzwaluw – Witte Kwikstaart
 - 6. Heggenmus – Nachtegaal – Blauwborst
 - 7. Zwarte Roodstaart – Roodborsttapuit – Zanglijster
 - 8. Bosrietzanger – Kleine Karekiet – Spotvogel
 - 9. Grasmus – Tuinfluiter – Zwartkop
 - 10. Fitis – Goudhaan – Staartmees
 - 11. Matkop – Boomklever – Boomkruiper
 - 12. Wielewaal – Gaai – Zwarte Kraai
 - 13. Ringmus – Groenling – Geelgors
- D.** Wandelroute IVN en Natuurmonumenten
- E.** Lijst waargenomen niet-broedvogels en zoogdieren in 2004

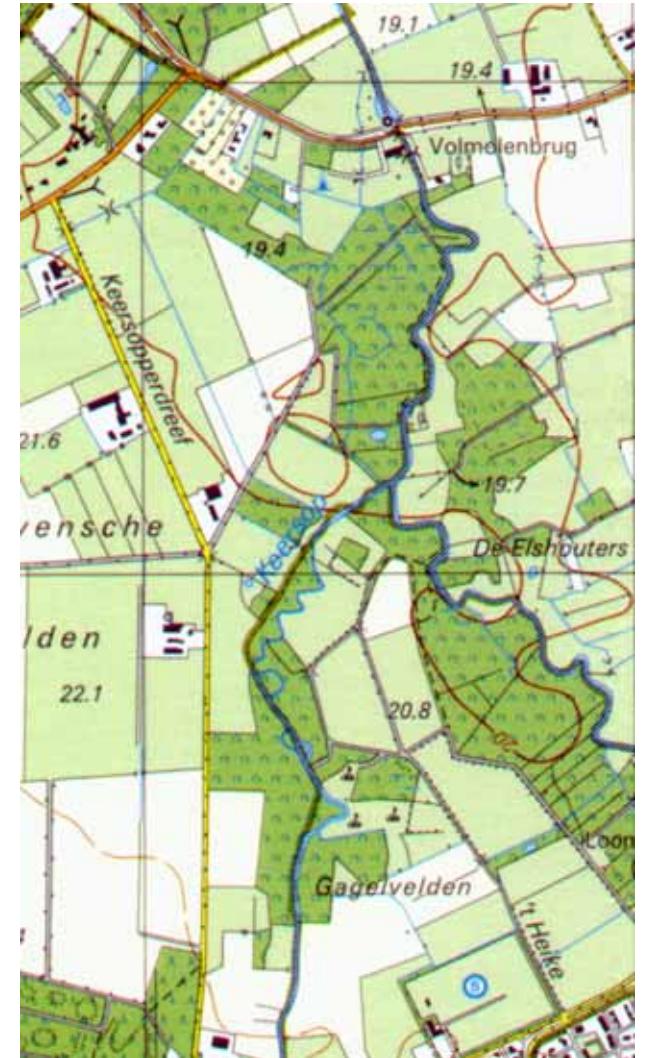
Omstreeks 1850

Bron:
Grote Historische Atlas van Nederland
Deel 4: Zuid Nederland 1838-1857

Omstreeks 1900

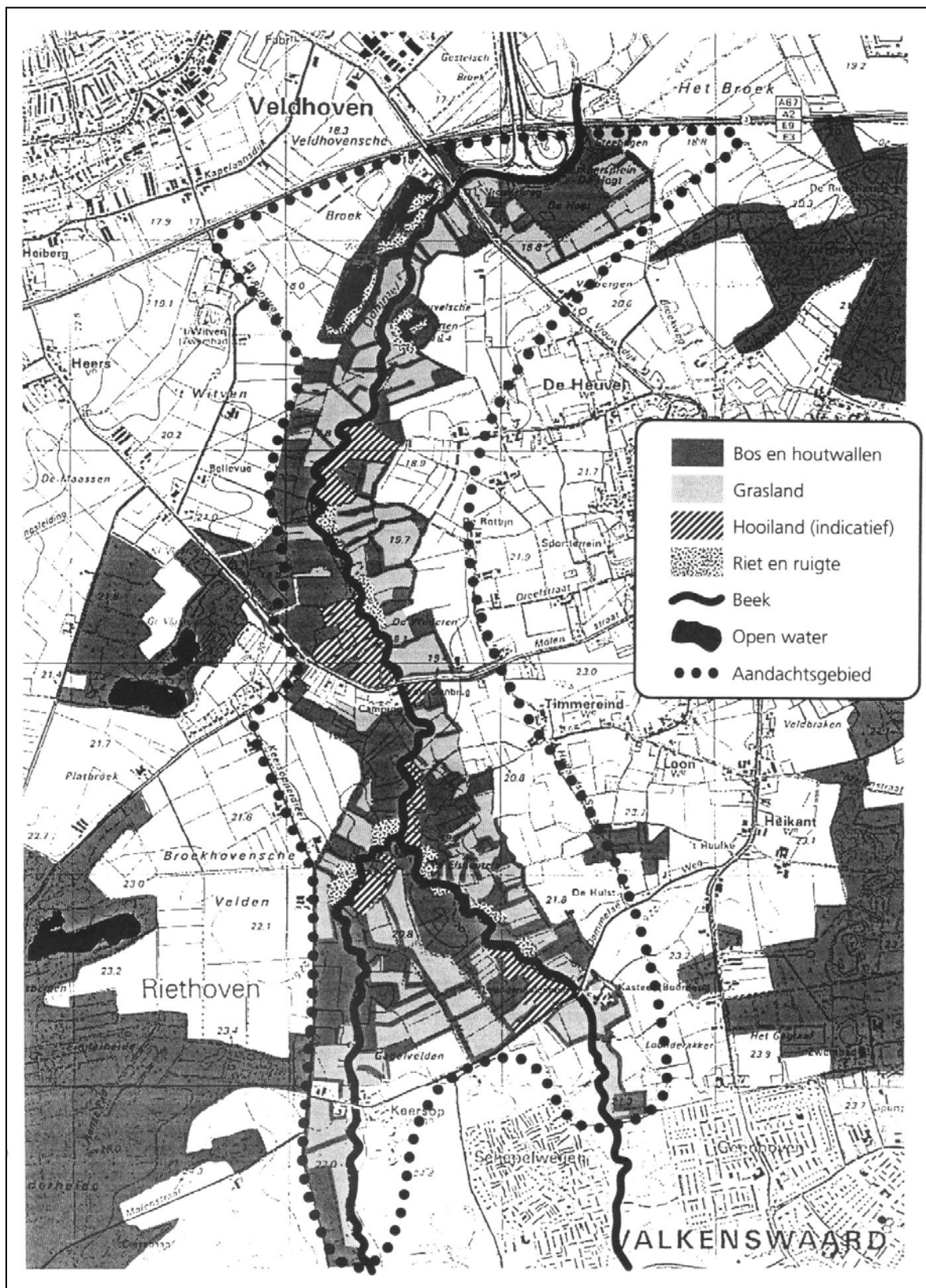
Bron:
Historische Atlas Noord Brabant
Uitgeverij Robas Producties 1989

2000

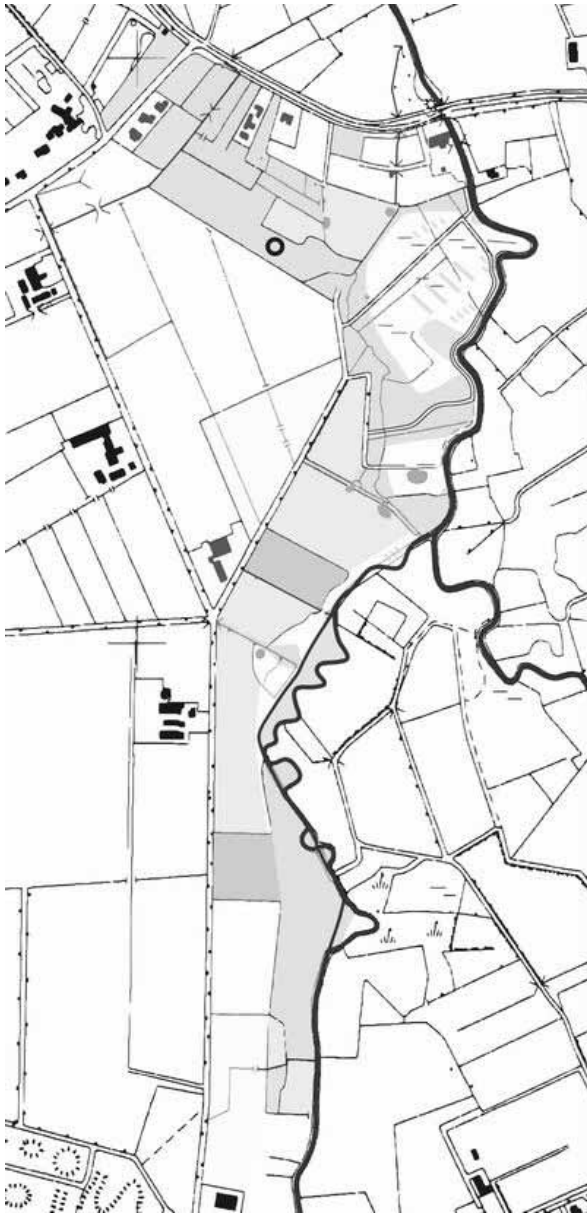
Bron:
Topografische kaart van Nederland
51 D Veldhoven

Bijlage A

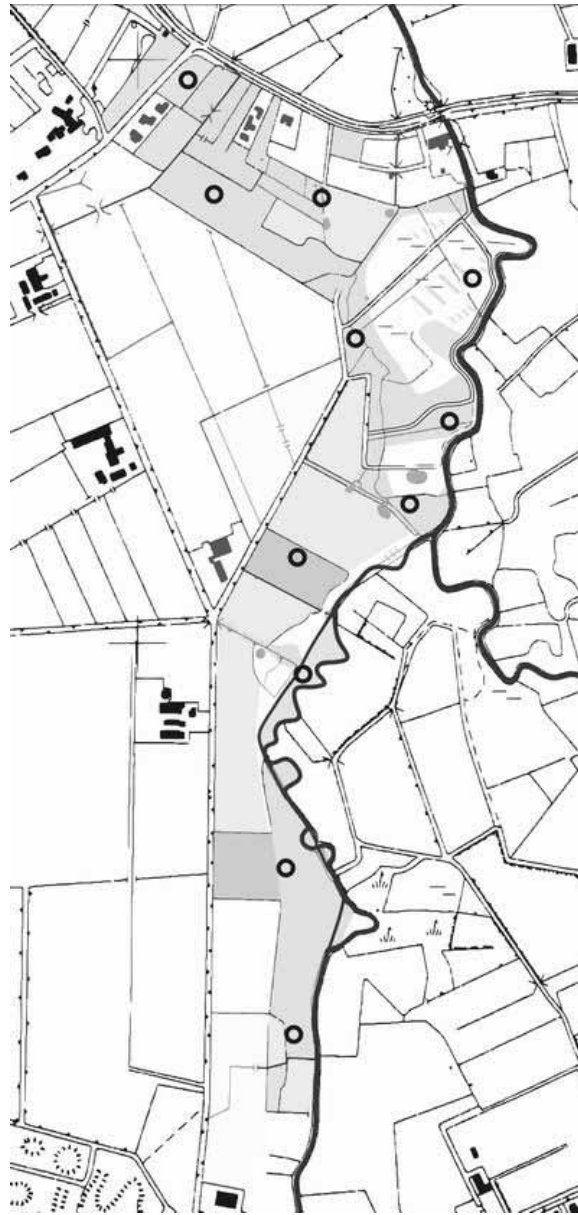

Streefbeeld Dommeldal

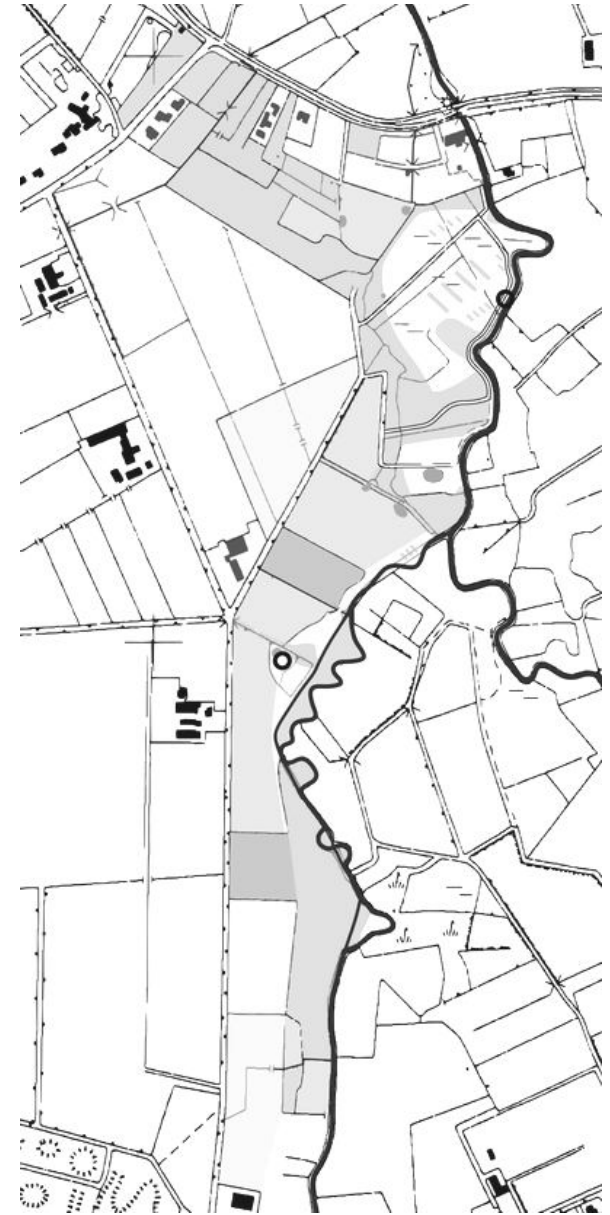
Beheerplan Dommeldal Natuurmonumenten 1996

Buizerd

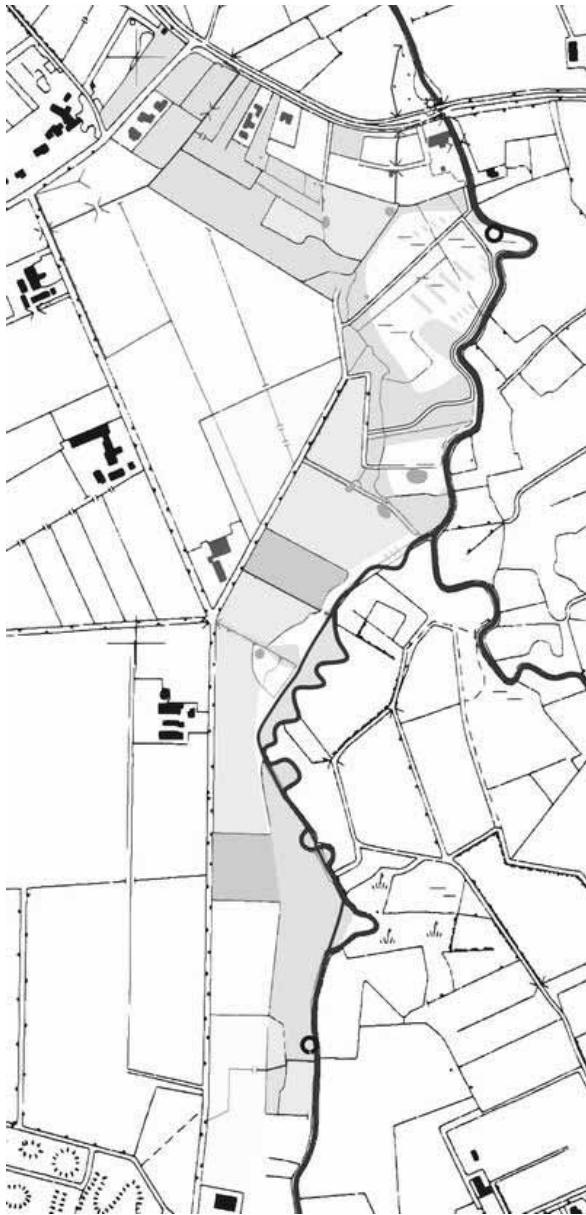

Fazant

Waterhoen

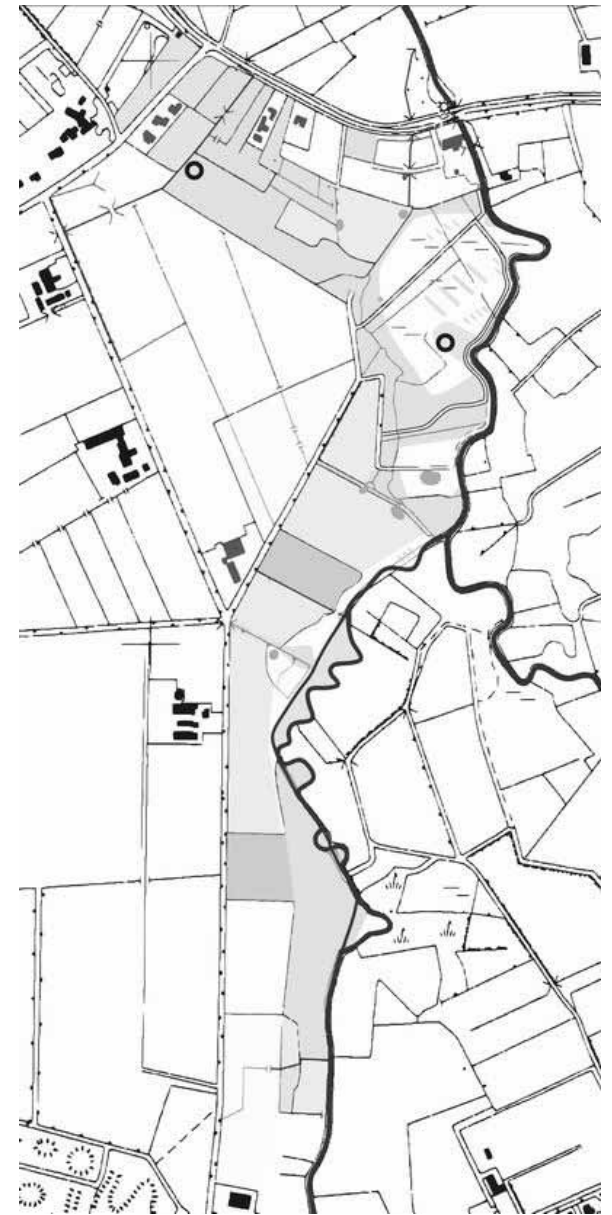
Bijlage C

Meerkoet

Kievit

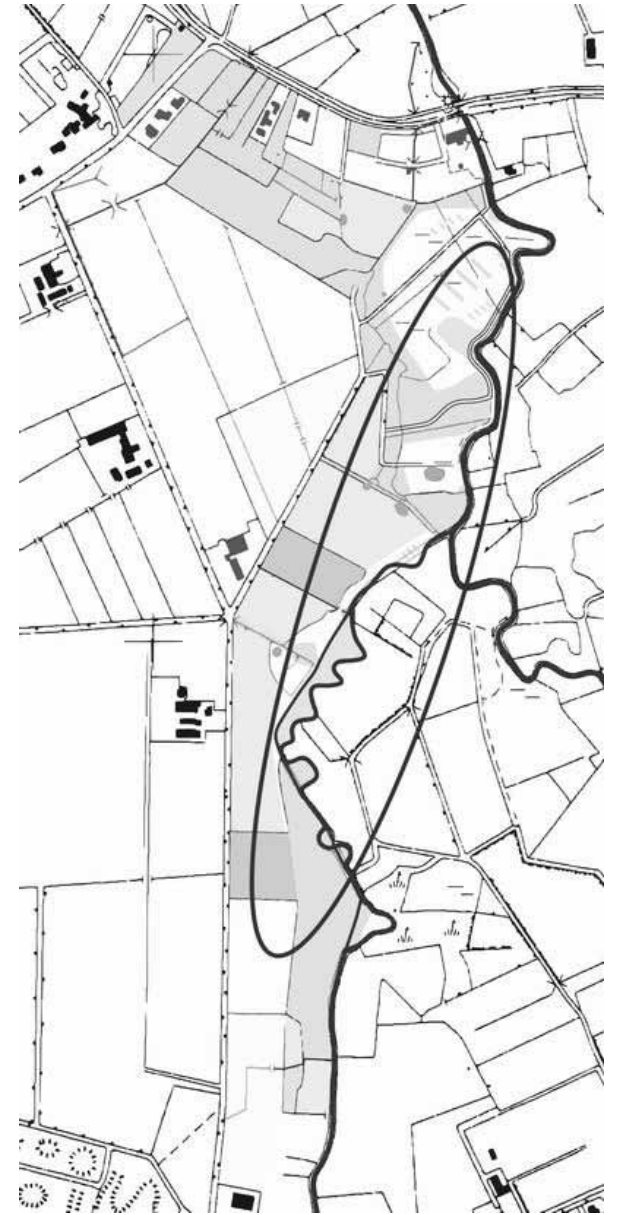
Holenduif

Koekoek

Bosuil

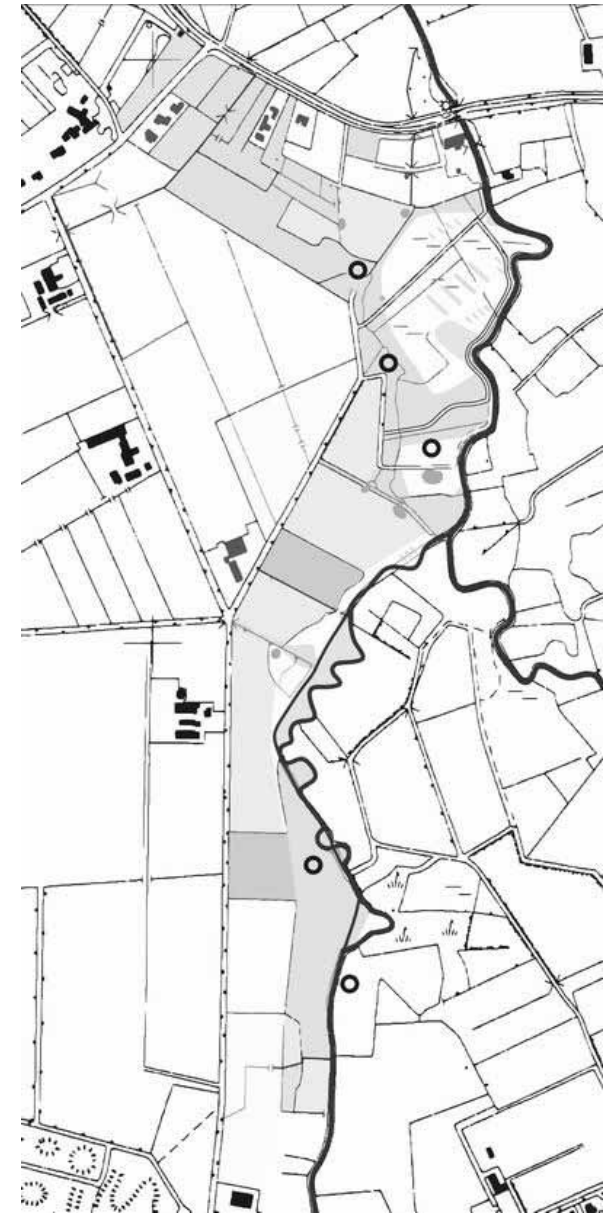
IJsvogel

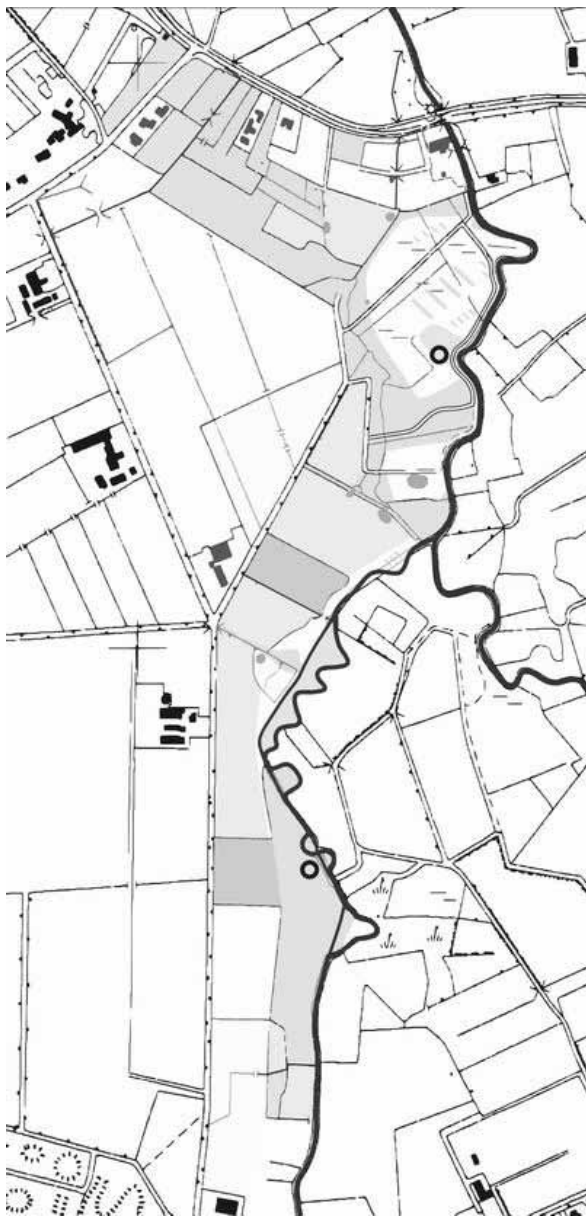
Groene specht

Zwarte specht

Grote bonte specht

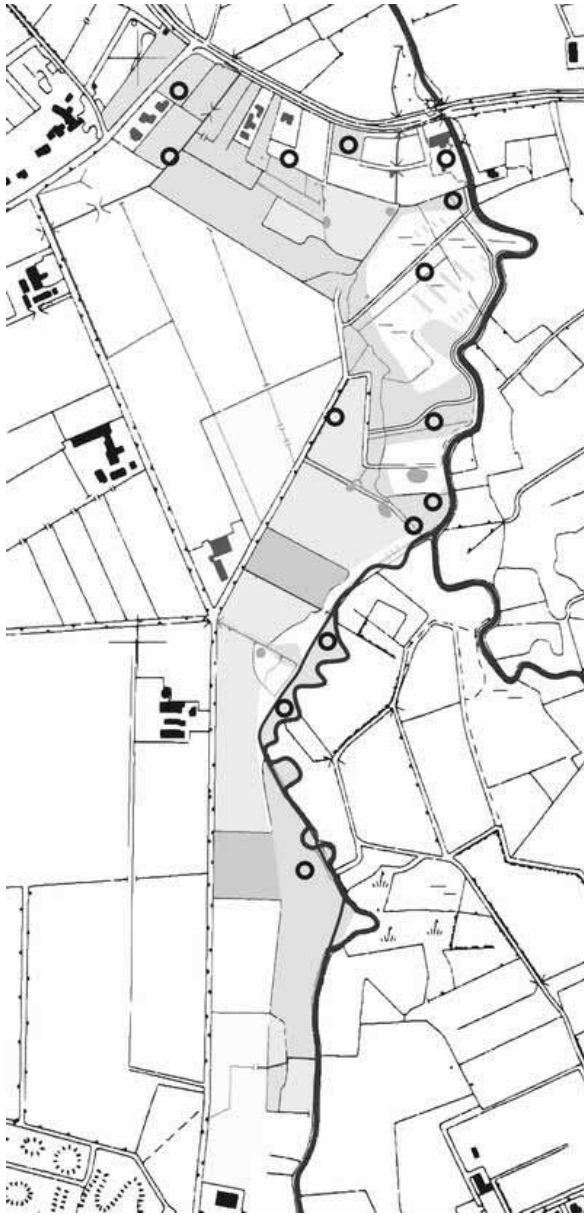
Kleine bonte specht

Boerenzwaluw

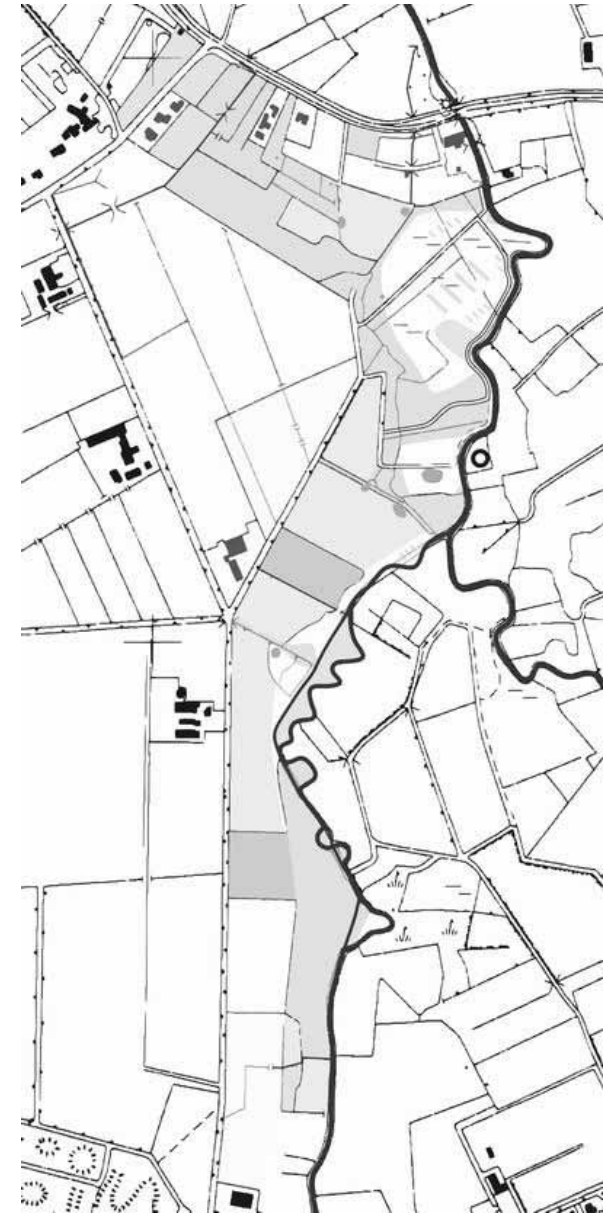
Witte kwikstaart

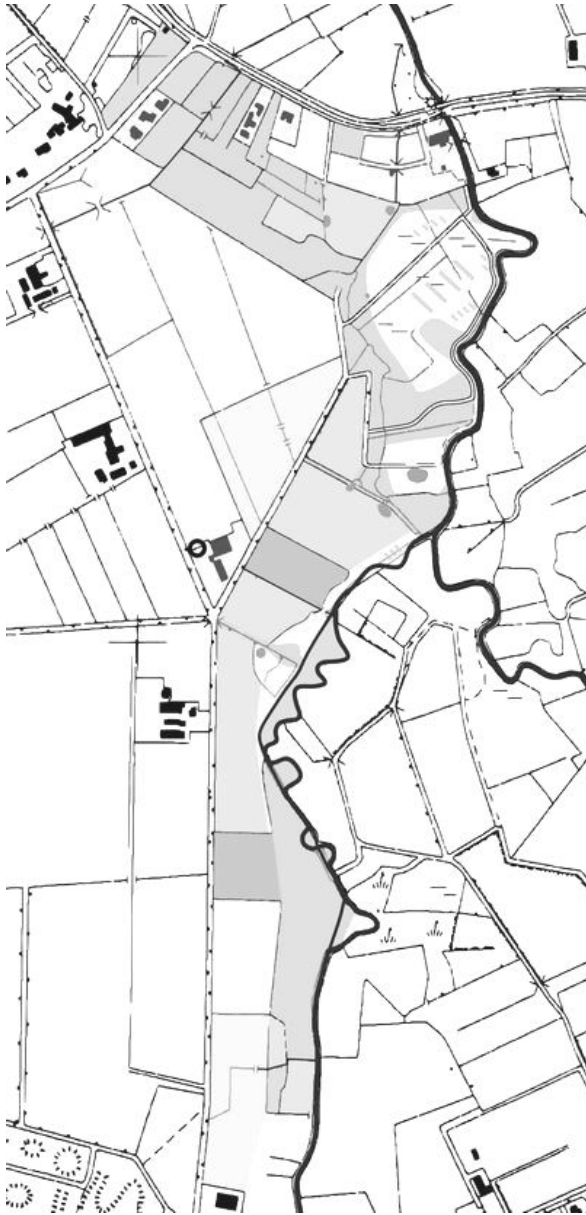
Heggenmus

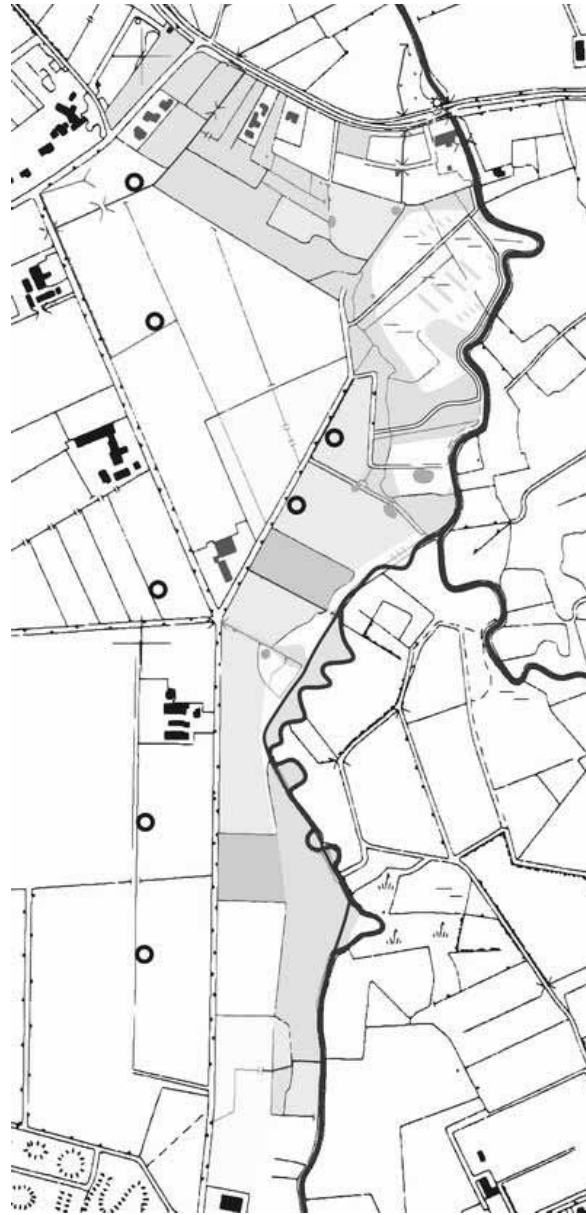
Nachtegaal

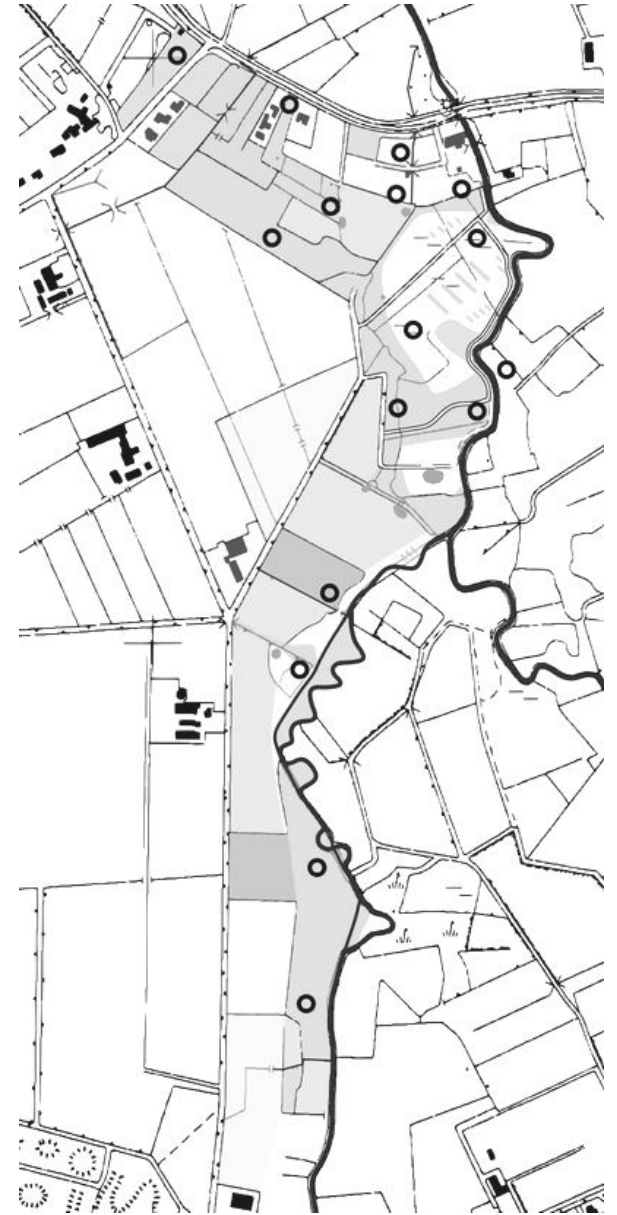
Blauwborst

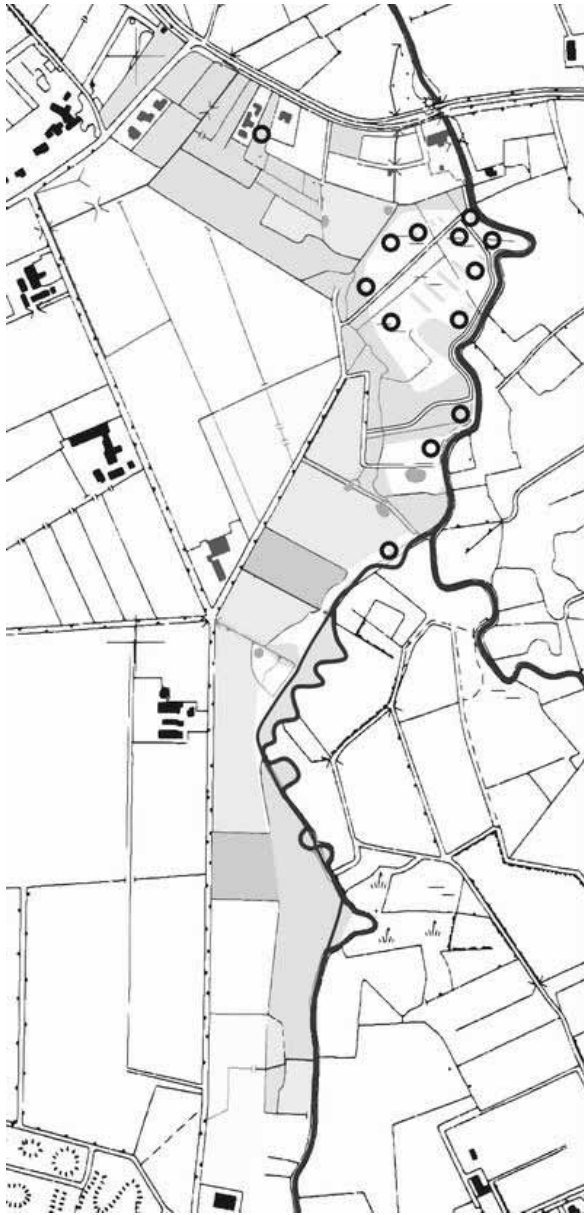
Zwarte roodstaart

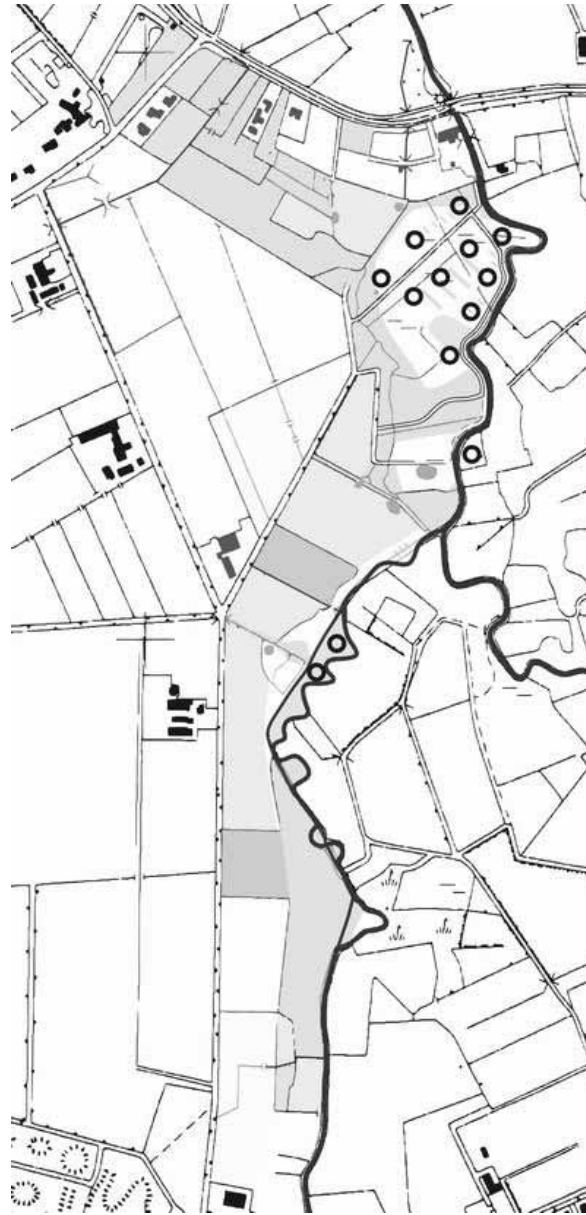
Roodborsttapuit

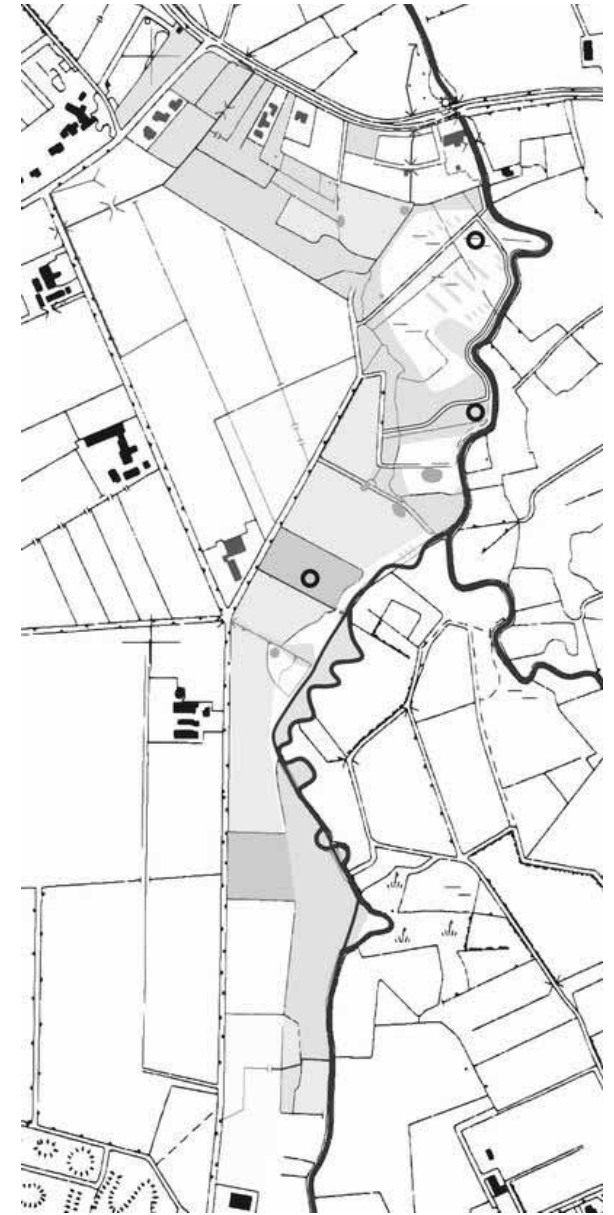
Zanglijster

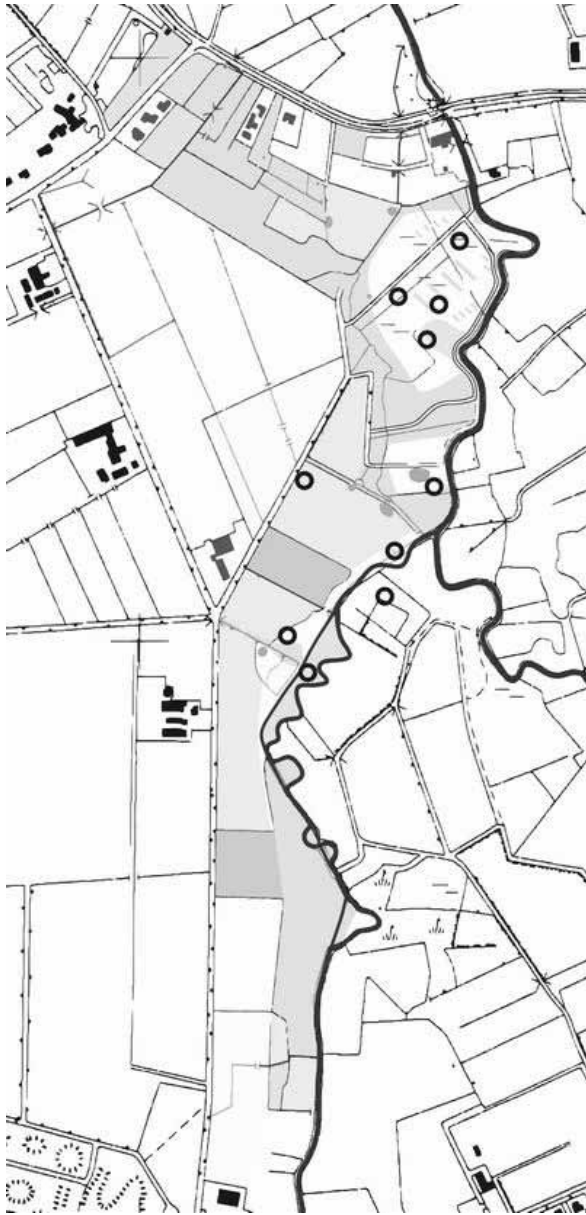
Bosrietzanger

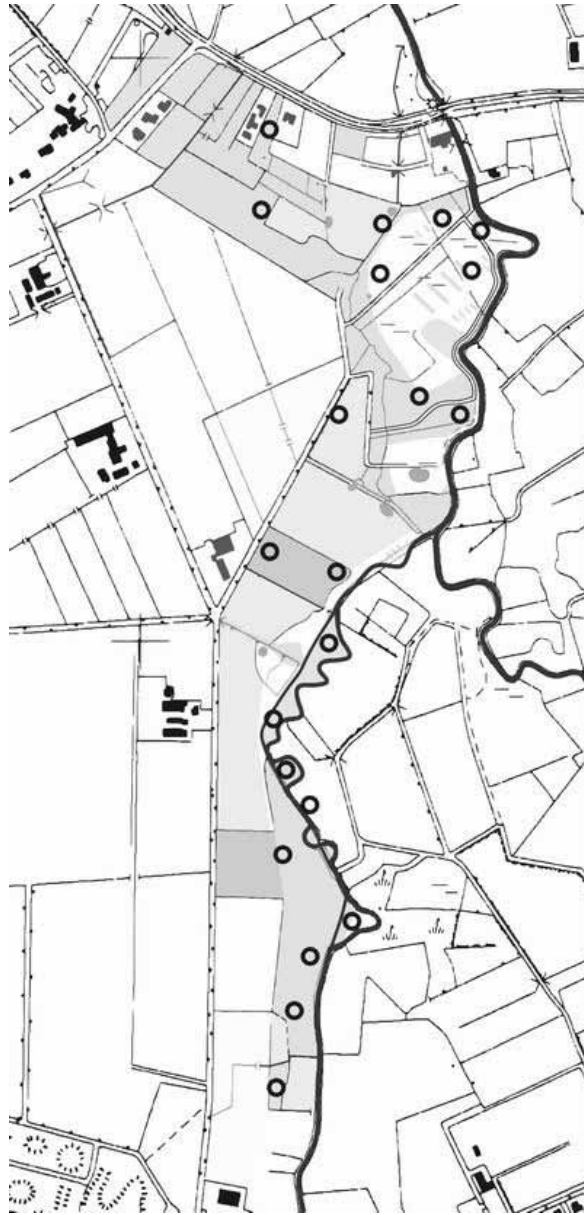
Kleine karekiet

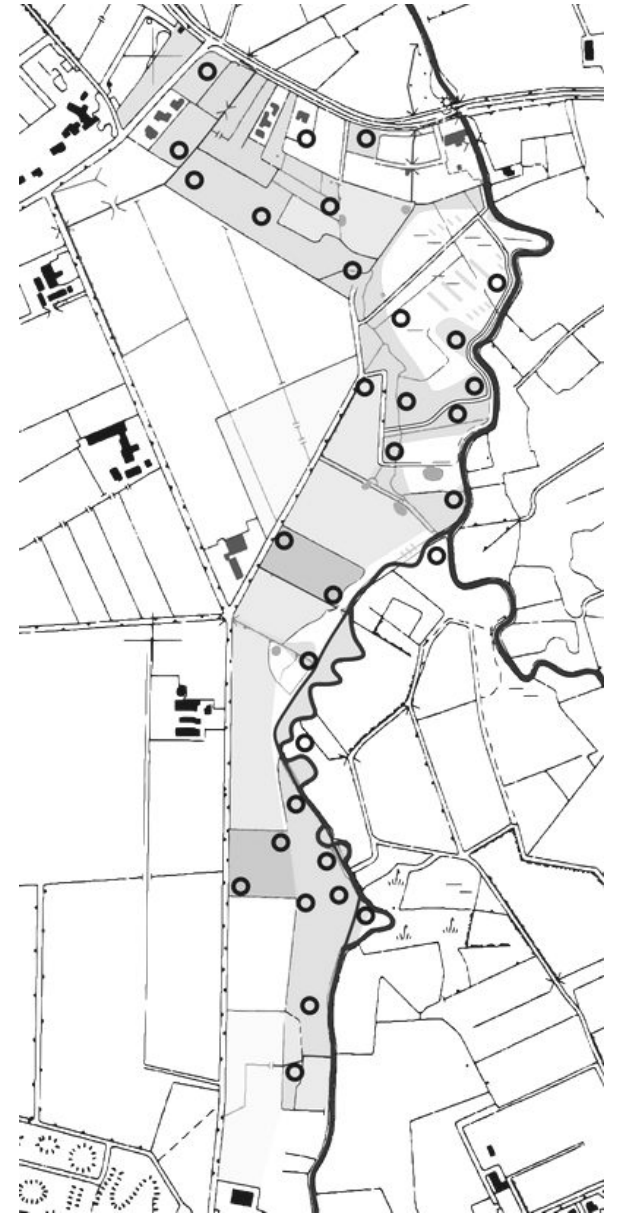
Spotvogel

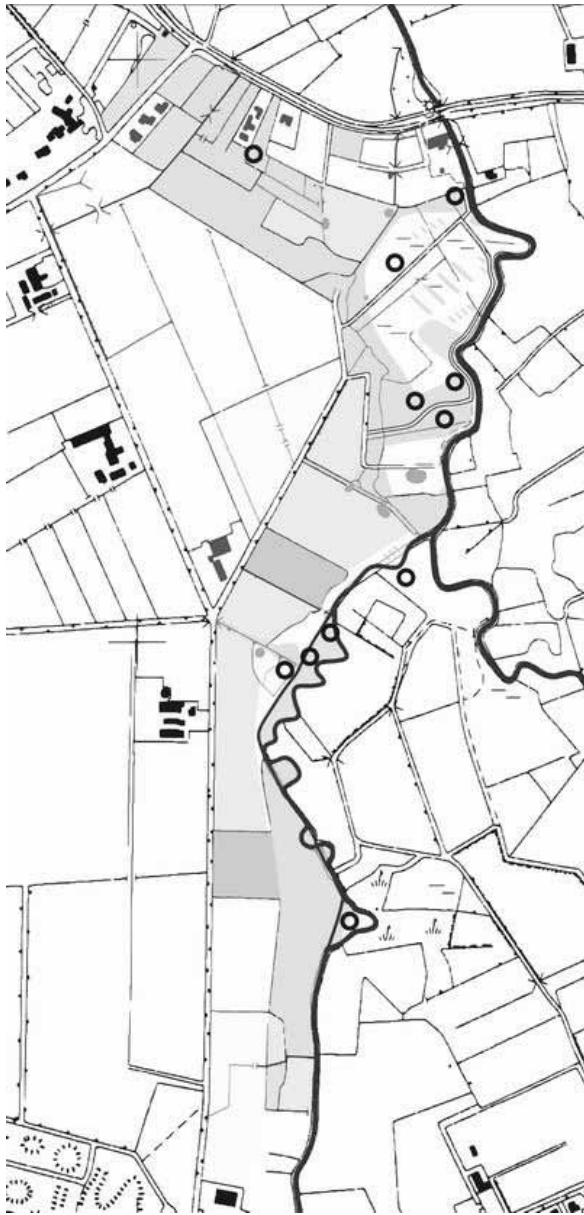
Grasmus

Tuinfluiter

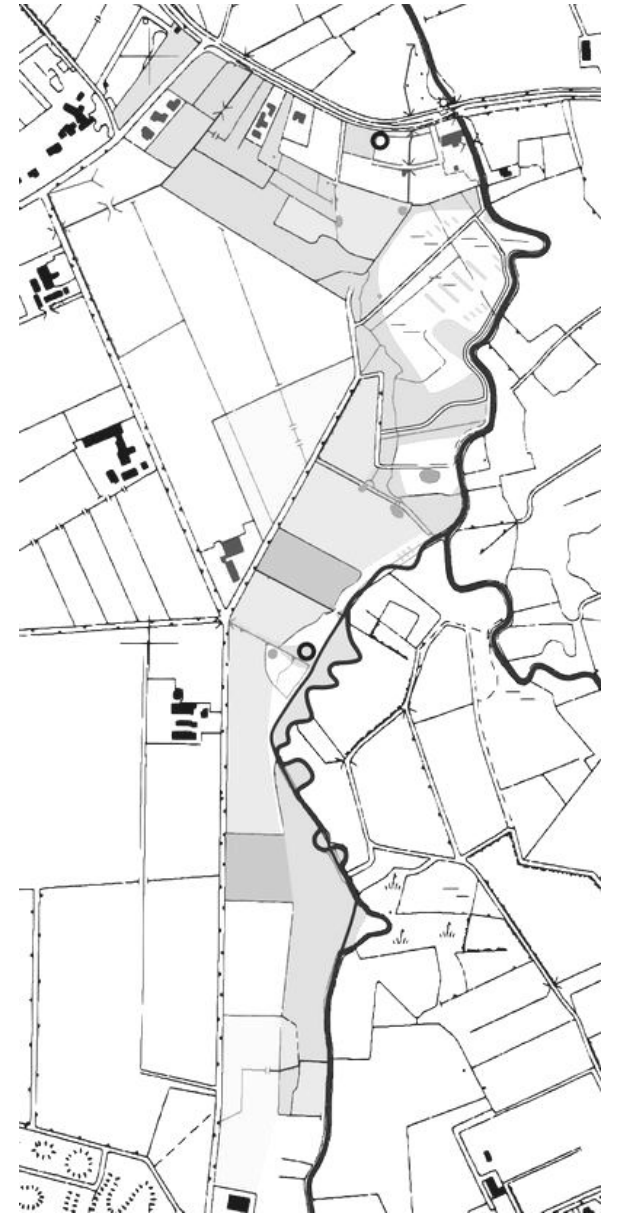
Zwartkop

Fitis

Goudhaan

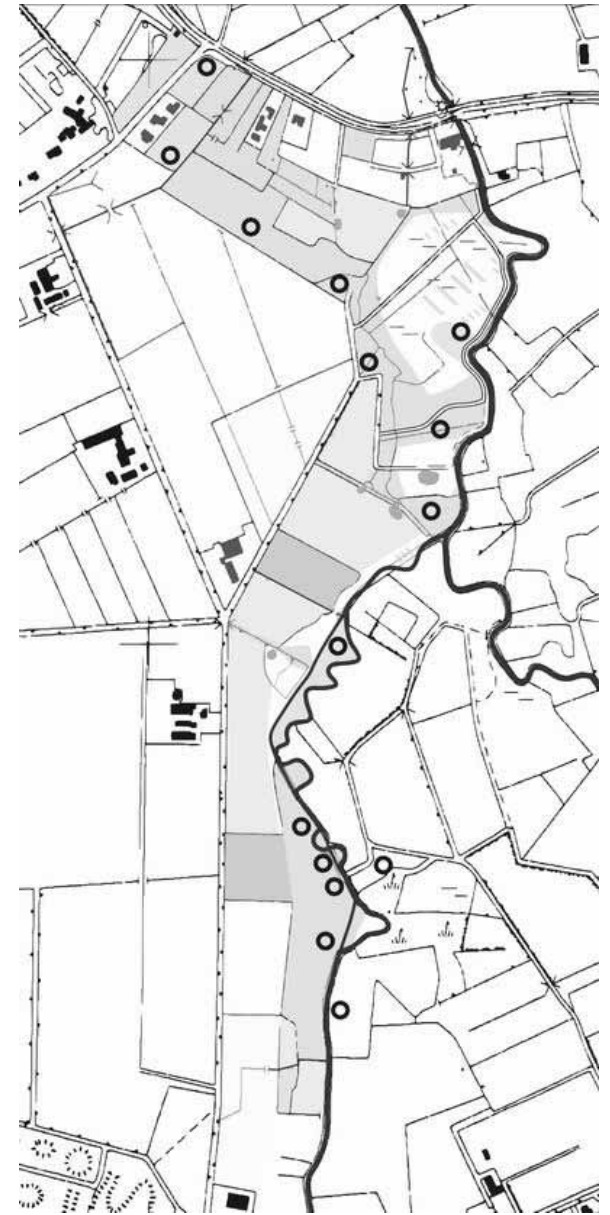
Staartmees

Matkop

Boomklever

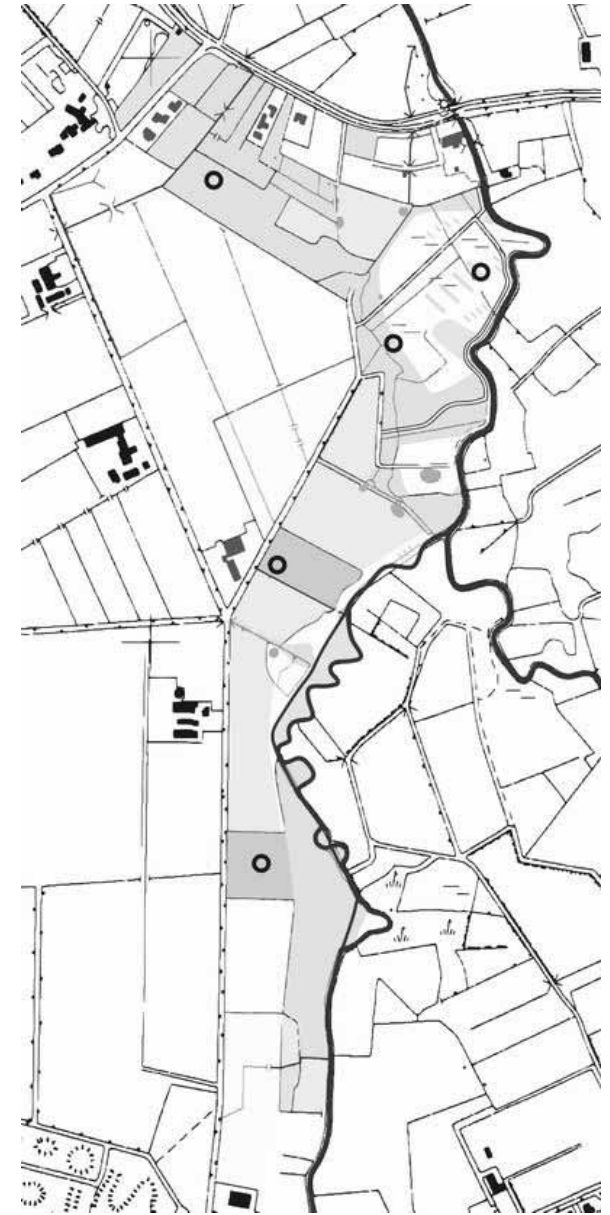
Boomkruiper

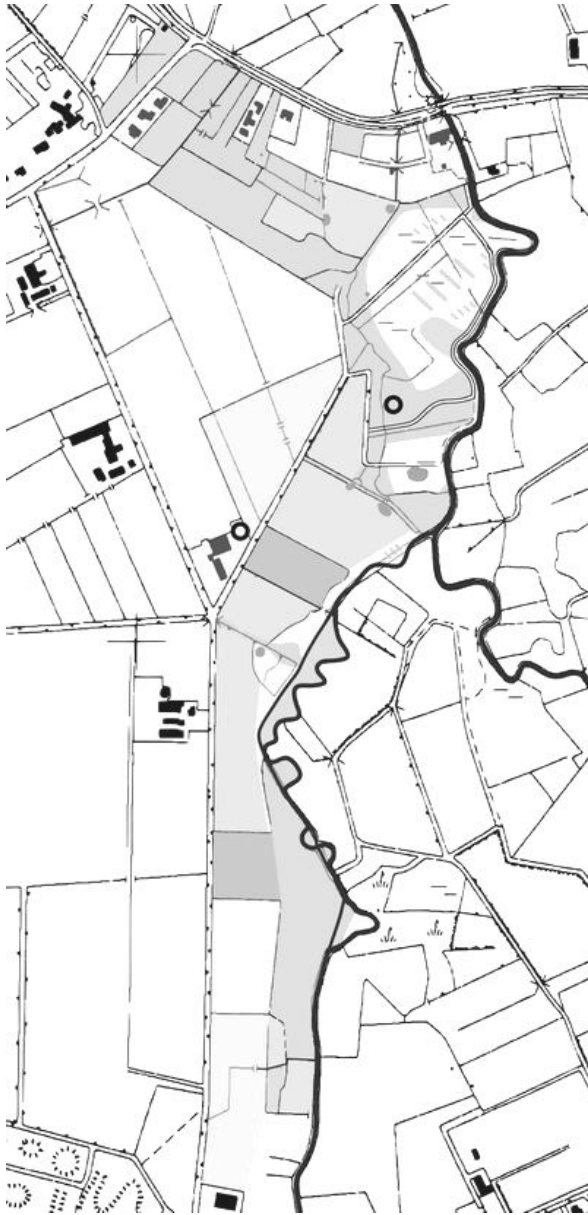
Wielewaal

Gaai

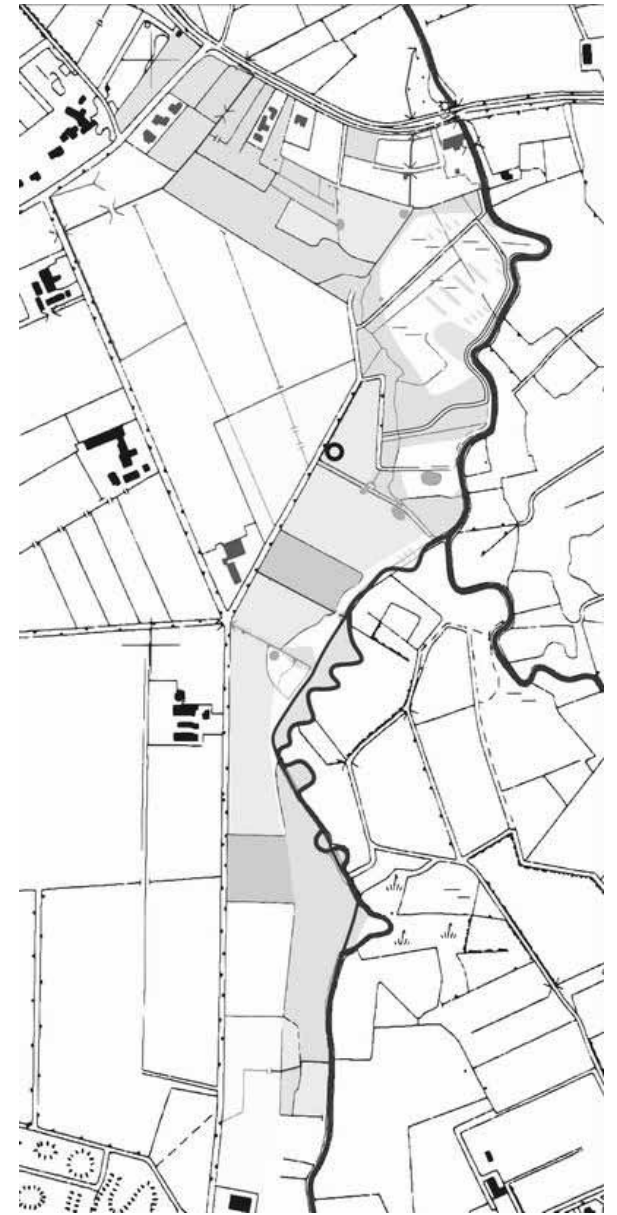
Zwarte kraai

Ringmus

Groenling

Geelgors

Wandelroute IVN en Natuurmonumenten

Lijst van waargenomen niet-broedvogels en zoogdieren in 2004

De onderstaande soorten niet broedvogels en zoogdieren zijn waargenomen door de leden van de inventarisatiewerkgroep in 2004.

Waargenomen niet-broedvogels	
Aalscholver	Oeverloper
Blauwe reiger	Stormmeeuw
Wintertaling	Zilvermeeuw
Sperwer	Kleine mantelmeeuw
Havik	Kokmeeuw
Wespendief	Gierzwaluw
Torenavalk	Paapje
Scholekster	Blauwborst
Wulp	Kramsvogel
Watersnip	Koperwiek
Sijs	Kruisbek

Waargenomen zoogdiersoorten in 2004 in het gebied de Volmolen:

Waargenomen zoogdieren	
Ree met kalf	Haas
Wezel	Gewone dwergvleermuis
Eekhoorn	Vos